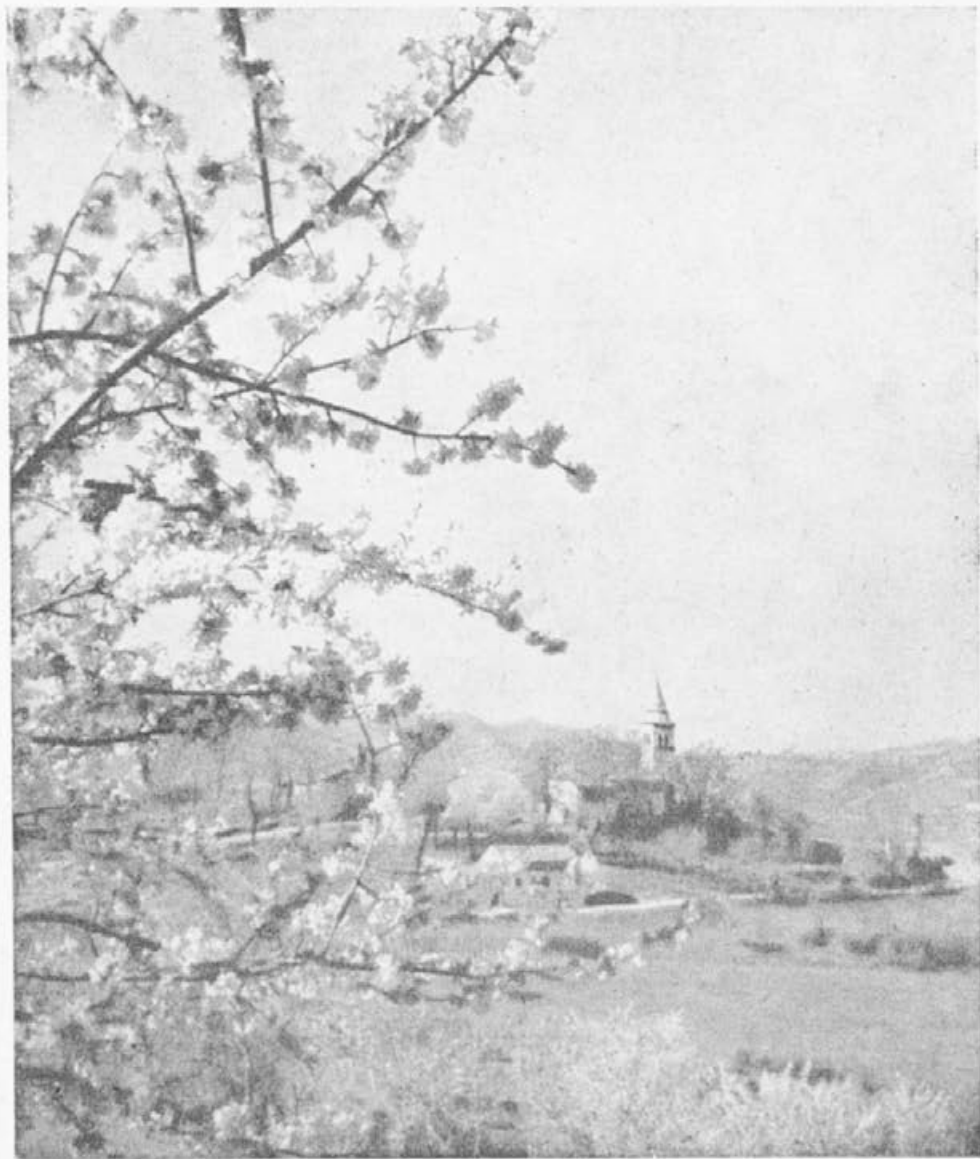

1957

ŠTEVILKA

3-4

GLASILO
ČEBELARSKIH
ORGANIZACIJ

Slovenski

ČEBELAR

VSEBINA

Ob smrti predsednika Ljudske skupščine tovariša Moše Pijada	49
Edi Senegačnik: Se o prevažanju na pašo	50
Ing. Dušan Kresal: Oprraševanje sadnega drevja in čebele	55
Janez Gosposvetski: Kako smo preteklo leto čebelarili	59
F. C.: Z novim upanjem v novo leto	62
Ivan Žunko: Zaslou	65
Alojz Pirc: Pitalnik »Lesonitno koritce«	66
Virmašan: Doživljaji	69
Edi Senegačnik: S Kehrlejcem po Jugoslaviji (Nadaljevanje)	71
Efer: Čebelarstva navodila	77
Pašetov Janez: Iz zapiskov čebelarskega pritepenca (Nadaljevanje)	80

OPAZOVANICE:

Poročilo za januar in februar 1957	85
--	----

OSMRTNICE:

Leopold Baebler, Josip Močan, Ciril Lekšan, Blaž Rožič, Matija Pirnat, Fran Suligoj, Smoleto	85
--	----

MALI KRUEK:

Ali narejeni roji sprejmejo pohabljen matice? Zakaj se čebele med krmljenjem prašijo? Se o propadanju čebelarstva v Selški dolini. Srakoper. Nenavadno vreme v februarju. Se enkrat »Jesenski helenij«. Kako ugotovimo pristnost voska. Ne vznemirjaj panjev po nepotrebem! Katere satnice so boljše: vлите ali valjane? W. Fyg	87
---	----

NASA ORGANIZACIJA:

Vabilo na VI. redni občni zbor ZCDS	90
Ob 70-letnici Petra Močnika	91
Seja širšega odbora ZCDS	92
Stanje čebelarstva v kranjskem okraju	94
Čebelarstvo posvetovanje v Kopru	94

NA OVITKU:

Nadaljuje ocene »Knjige o čebelah«. Mali oglasi

List izhaja v začetku vsakega drugega mesca. Izdaja ga »Zveza čebelarskih društev« v Ljubljani, Miklošičeva cesta 28. Tiska ga Triglavsko tiskarna v Ljubljani, ureja pa uredniški odbor. Odgovorni urednik: Vlado Rojec. Letna naročnina za člane 400 din, za nečlane in inozemstvo 500 din. Posamezna dvojna številka stane 90 din. Številka čekovnega računa pri Narodni banki v Ljubljani: 60-KB-1-Z-1077

Dne 15. marca je dospela iz Pariza žalostna vest, da je tamkaj po hudem srčnem napadu nenadoma preminil predsednik Zvezne ljudske skupščine, tovariš Moša Pijade. Narodi socialistične Jugoslavije so z njim izgubili enega svojih največjih državnikov, v borbah prekaljenega revolucionarja in neumornega delavca za izgradnjo boljše bodočnosti naše domovine. Njegove posmrtne ostanke so 18. marca ob velikanski udeležbi delovnih ljudi iz vseh krajev Jugoslavije položili v grobnico narodnih herojev na Kalimegdanu v Beogradu. Njegova prerana smrt je bolešno odjeknila tudi v dušah slovenskih čebelarjev.

Večna slava tovarišu Moši Pijadu!

ŠE O PREVAŽANJU NA PAŠO

EDI SENEGACNIK

O prevažanju na pašo na večje ali manjše razdalje smo v našem listu že večkrat brali. Mnenja in izkustva o tem so tako različna, da marsikateri čebelar dostikrat ne ve, komu naj bi verjel in kakšno pot ubral, da bi pripeljal vse svoje družine brez zgube na izbrano pasišče.

Naš urednik je o tej stvari že pisal in tudi natančno razložil, zakaj pride do zadušitve čebelje družine. Če se ne motim, je v svojem članku celo pozval čebelarje, ki imajo izkušnje o tem, naj se še oni oglase in povedo svoje. Prej ali slej bomo prav gotovo razčistili tudi to vprašanje, naši prevaževalci pa bodo dobili potem dovolj koristnih navodil in se obvarovali škode, če se bodo seveda po njih ravnali. Res je namreč, da najdeš malokje čebelarje, ki ne bi uporabljali pri tem izključno le železnico kot prevozno sredstvo. Saj vemo, da so avtomobili za nas pri današnjih tarifah nedosegljivi za prevoze na večje daljave. Stvar je prav za nas slovenske prevaževalce tako specifična, da jo moramo kar od kraja obravnavati in razčistiti.

Moj namen je predvsem ta, da bi dodal k urednikovemu članku, ki je izšel predlanskim, nekaj praktičnih navodil iz svojih dolgoletnih izkušenj. Razen tega pa bi rad potolažil še tiste čebelarje, ki se upravičeno jeze, da dobe članke prepozno. O prevažanju pišemo v jeseni, ko je sezona za nami, o pomladnih opravilih sredi poletja. Ta članek bo prišel ob pravem času, da se bo čebelar lahko seznanil z njim in se temeljito pripravil na morebitno pot.

Že kot petošolček sem pred tridesetimi leti vselej z veseljem in napatostjo poslušal na sejah ljubljanske čebelarke družine pogovore modrih čebelarjev, kadarkoli so govorili o prevažanju. Res je sicer, da se previdni možje takrat s svojimi muhami niso spuščali čez mejo naše ožje domovine, a slišal sem marsikaj poučnega in koristnega, opazil pa tudi, da se kaj previdno izražajo o pasiščih, ki jih imajo »nekje« na Barju, v »vzhodnem« ali »severnem« delu Slovenije, na Dravskem polju in ne vem, kje še povsod. Šele danes razumem, zakaj so bili pri tem tako skrivnostni. Bili so vsekakor pametnejši od nas in so vedeli, da bodo »prijatelji« privlekli na njihova pasišča stotine panjev, če bi povedali, kje so, ali celo preveč govorili o svojih morebitnih uspehih.

Med vsemi našimi čebelarji so bili takrat železničarji najbolj podjetni, saj so izkoriščali obsedna, skoro neizčrpna pasišča v akacijevih gozdovih blizu Subotice in tudi drugod. Pripovedovanja takih čebelarjev so bila zame prava razodetja in že takrat sem spoznal, da je edina

rešitev našega čebelarstva v tem, da izkoriščamo izdatne paše drugod. Navdušil sem se za vse to in odšel bi takoj na pot, ko bi me le hotel kdo vzeti s seboj. Nekaj pa se mi je že takrat zdelo čudno in nerazumljivo: prevaževalci si niso bili edini v tem, kako je treba opravljati čebele na poti in kako jih je treba pripraviti zanjo. Janez je peljal v največji vročini do kraja zalite panje domov in ni imel nobenih izgub. Nekateri so mu pritrdili, drugi pa hudo nasprotovali, češ da so imeli pri tem izgube. Polde je trdil, da je vse iztočil, počakal nekaj dni, nato pa jih natovoril in srečno prispel v Ljubljano, a nekaj čebel mu je po poti le padlo, v vsakem panju — morda za kak klobuk. Priznati moram, da so si bili takrat glede tega prav tako needini, kakor smo si mi danes.

S kopico dobrih nasvetov sem takrat sam odšel na pot in si našel brez posebnih težav dobro akacijevu pasišče. Imel sem srečo in v dobrem tednu so bili panji nabito polni medu. Sam nisem mogel verjeti svoji sreči. Sklenil sem, da bom prepeljal čebele kar medene domov, saj je pričelo močno deževati in se je tudi shladilo. Na tistem sem se sicer bal, da bi se na poti le kaj ne pripetilo; a kaj ne bi verjel znanemu ljubljanskemu čebelarju Janezu, ki jih je vozil v največji vročini brez izgub in to ne samo enkrat! Bil sem zares najsrečnejši človek na svetu, ko je vlak brzel po banaških in slavonskih ravninah proti Zagrebu in Ljubljani. Bilo je hladno in deževalo je. Čebelice so se le tu in tam vznemirile; poškropil sem jih z vodo in bil je mir... Kako presenečen pa sem bil prihodnje jutro, ko sva z očetom odpirala žrela; čebel ni bilo ven, le debeli curki medu so polzeli po bradi in nosili s seboj mrtve čebele. Ko sem odprl neki panj zadaž, sem takoj ugotovil, da se je družina zadušila. S strahom sem odpiral dalje ter našel še nove in nove zadužene družine. Kar 22 jih je bilo od 40, kolikor sem jih bil peljal na pašo. Dobra polovica čebel! Srce se mi je trgalo v bridkosti in v zavesti, da sem izgubil najboljše družine. To je bila zares tragedija zame in za ubogega očeta, ki mu je dih zastajal ob tako žalostni ugotovitvi. Družine, ki jih je leta in leta negoval in skrbel zanje z večjo ljubeznijo in vnemo ko za svoje otroke, so bile sedaj mrtve. Ko sem pogledal v njegove motne in obupane oči, se mi je zdelo, da preklinja prevaževalsko strast svojega sina prav tako kot v grški mitologiji prvi letalec Dedalus svojega sina Ikarusa, ki je žrtvoval cvetoče življenje boginji letalske umetnosti, ko se je povzpel previsoko pod nebo na krilih, ki mu jih je bil napravil oče. Potem je padel v morje in utonil tako rekoč vpricho njega. Dobro še vem, kako pretresljiv je bi pogled na voz mrtvih čebel, ki jih je bil odpeljal stari Anzeljc izpod Krima, kjer sva imela takrat z očetom čebele. Ni me toliko bolela gospodarska škoda kot zavest, da je moralo

na sto tisoče pridnih in marljivih čebelic umreti zaradi nespametnosti, neprevidnosti in neizkušenosti mladega čebelarja.

Zame je bila ta nesreča dobra šola in sklenil sem, da raje ne grem več na pot, kot da bi izgubil skoro vse čebele. Spoznal sem, da takle prevoz lahko popolnoma uniči nepoučenega čebelarja prevaževalca.

Začel sem premišljevati o vzrokih te nesreče in jih tudi ugotovil. Preveč sem verjel drugim ljudem in se zanašal na njihove dvomljive izkušnje. Zakaj nisem poslušal železničarja Poldeta, ki je skromno zatrjeval, da je najprej vse iztočil in šele potem čez dva dni odšel na pot. A imel je kljub temu nekaj izgub. Zakaj? Mnogo sem premišljeval o tem, zlasti ponoči, ko sem se za hip zbudil in potem dostikrat tja do zore tuhtal, kako bi mogli izkorističati dobre paše in vendarle pripeljati vse čebele žive domov. V glavo mi je šinila rešilna misel: zakaj bi ne vozili čebel samo ponoči, podnevi jih na poti nekje razložili, zvečer pa spet nadaljevali pot. Res bi morali zato dan ali dva dlje potovati, zaradi česar bi se stroški povečali, toda vse to ne bi bilo nič v primeri z močnimi družinami, ki bi lahko izkoristile pašo. Po kaj preprostem računu sem ugotovil, da mi bo en sam panj nabral za take stroške. In še nekaj! Ali bi ne bilo dobro, ko bi panjem, potem ko sem jih bil iztočil in počakal dan ali dva, da se družine umire, odvezel iz sredine medišča po nekaj satov in napravil tam prazen prostor, kjer bi se zbrale čebele lepo v gručo in mirovale, namesto da bi se razburjene podile po okencih in satih. In če bi dodal v kak sat še vode, ali bi ne bili panji kar dobro pripravljeni za pot. Vse to sem do kraja premislil in tako tudi napravil ob prvem kasnejšem prevozu. Povedal sem to svojim prijateljem in jim svetoval, naj nikar ne vozijo čebel podnevi v največji vročini.

Naši žnideršiči za tak prevoz res niso primerni, niti stari niti novi z majhno ventilacijo zgoraj na čelni strani. Mnenja sem, da Slovenci še nimamo primernih panjev za prevoz podnevi na velike razdalje. Kaj bodo pokazali novi panji z ventilacijo in praznim prostorom nad medišči, bo pokazala bodočnost. Nihče o prevažanju v njih podnevi in v veliki vročini še ni pisal. Bojim se, da tudi v njih ne bo šlo brez izgub, saj so se hrvaškimi in srbskimi čebelarjem prav tako dušile čebele v položkah in dadantovcih, pa čeprav imajo ventilacijo zgoraj. Mogoče bodo čebele bolje prenašale prevozne težave, če jih bomo spustili v prazen prostor nad mediščem ozirama v dodatne nastavke pri dadantovcih. Nečesa pa ne bomo mogli nikdar rešiti: umiritev pašnih čebel, ki po svojem naravnem nagonu žele izleteti. Kakšno vlogo ima pri tem zatemnitev, je še veliko vprašanje. Bajе deluje tema pomirjevalno in čebele se ne razburjajo tako hitro ko v svetlobi. Poskusi, ki smo jih

napravili na prevozih, pa so pokazali, da so se čebele v zatemnjenih vagonih močneje razburjale kot v odprtih vagonih, kjer so imele dovolj zraka in prepriha. Nazadnje ni čebelarju preostalo nič drugega kot to, da je v opoldanski vročini odprl na stežaj vsa okna in vrata, če je hotel rešiti družine. Idealna bi bila taka tema, ko bi ostala temperatura ista; toda zavedati se moramo, da je v vagonu včasih do 50 panjev ali še več. Sto tisoče čebelic diha, izdihavanje pa povzroča toploto in, če ni pri-

Slovenski prevozniki s čebelami na Velebitu

merne ventilacije, kaj hitro nastopi kritični trenutek. Tudi poskusi z ledom, ki smo ga polagali v zatemnjene vagone, se niso obnesli. Mogoče bi z ventilacijo dosegli kak uspeh, pa je spet vprašanje, koliko bi to stalo. Torej je zares nešteto problemov in težav s prevozi podnevi; če pomislimo še na izgube, ki jih lahko imamo, čeprav smo vse dobro pripravili, takoj spoznamo, da je najlažja in najcenejša rešitev v tem, da prevažamo samo ponoči. Stroški, ki jih imamo zaradi prekladanja so neznatni v primeri z naštetimi težavami. Če pomislimo še to, da lahko prevažamo potem na velike daljave tudi stare žnidersčice, ki nimajo nobenih prezračevalnih odprtin razen na okencih zadaj — in takih panjev imamo danes največ — govori vse v prid izključnemu nočnemu prevažanju. Seveda pa ima prekladanje čebel podnevi tudi svoje slabe strani in celo nasprotnike, največ v vrstah tistih čebelarjev, ki z za-

dušitvijo nekaj družin na poti tako rekoč računajo. Prav nič jih ne grize vest, če leže v vsakem panju do nosilnih palic mrtve čebele. Zanje ta izguba ni velika, močno pa jo mora občutiti vsak pravi čebelar, ki so mu čebelice res pri srečju.

Pa poglejmo zdaj na uspehe, ki sem jih imel s svojimi prijatelji zadnja leta, ko smo brez vsakih izgub vozili čebele v Srbijo, Liko ali v Bosno in potem nazaj domov.

Predvsem se čebelarju prevaževalcu ne sme nikdar muditi na pot. Naj gre raje dan ali dva prej in pri tem računa, da bo moral spotoma čebele kje razložiti. Odkar nam gre železnica tako velikodušno na roko, da nam odklopi vagon, kjerkoli želimo, ne da bi bilo treba plačati za to kako posebno pristojbino, je stvar dovolj ugodna. Sicer za prevoze spomladi, recimo v maju na akacijeva pasišča, ni treba čebel tako pripravljati kot za povratek. Čebelje družine v prvi polovici maja niso še na višku razvoja, dnevi še niso prevroči in takrat lahko prevažamo tudi čez dan. Pameten čebelar pa bo kljub temu primerno uredil družine, kajti nikdar ne ve, kaj ga vse lahko doleti. Večina čebelarjev odvzame iz previdnosti tudi takrat kak sat iz medišča in nalije v sat ob praznem prostoru vode. Nekateri čebelarji ne jemljejo satov iz medišča, pač pa nalijejo vode v pločevinaste pitalnike, ki jih napolnijo z mahom ali jutovino. Odlično so se obnesli Vukeličevi ali še preprostejši Seliškarjevi pitalniki v okencih. V novejših panjih obrnemo mrežo, ki je pritrjena na posebnem okvirčku, v okencih navzven, tako da se lahko zberejo čebele zadaj v gručo in potem mirujejo. Zanimivo je, da se čebele prav rade zberejo v praznem prostoru v medišču in tudi za okenci ter vise tam v grozdu. Taka družina miruje potem vso pot in se ne razburja prav nič, zlasti če smo ji dodali vode v sate ali pitalnike. Mogoče se bo tu in tam v hudi vročini kaka družina le razburila. Tako je treba poškopiti z vodo. Pri tem pa moramo biti previdni. Paziti moramo, da čebel ne zmočimo preveč. Če se le da, poškopimo okvire, rešetko in stene panja, kjer bodo potem čebele same srkale kapljice vode in se umirile. Kdor bi samo škropil in škropil, bi zmočil čebele tako, da bi ne mogle več dihati. S tem bi sam povzročil zadušitev. Seveda je treba čebele nadzirati vso pot in po potrebi spet poškopiti, ko smo se prepričali, da ni nikjer več sledov prejšnjega škropljenja. Gorje čebelarju, ki je čebele kar pustil, čeprav jih je bil enkrat poškopil, potem pa pod vplivom toplega slavonskega sonca in zaužite kapljice na panjih zaspal! Le vprašajte onegavega Ceneta, kaj je doživel, ko je na pasišču odstranjeval iz panjev mrtve čebele, medtem ko drugi njegovi tovariši niso imeli nobenih mrtvic!

(Dalje prihodnjič)

OPRAŠEVANJE SADNEGA DREVJA IN ČEBELE

ING. DUŠAN KRESAL

Za obroditev nekaterih rastlin je nujno potrebna prisotnost žuželk. Važno mesto med temi rastlinami zavzema sadno drevje. Kaj pomaga sadjarju, če ima spomladi lepo razvito in bujno cvetoče drevje, jeseni pa je to drevje skoraj brez plodov, ker ni bilo oprášeno.

Že Darwin je dokazal, da je križanje med različnimi živalskimi in rastlinskimi zvrstmi, ali med osebki iste zvrsti, a drugega porekla boljše kot samooplodnja. To velja tudi za sadno drevje. Tako vemo, da pelod nekaterih sort jablan in hrušk slabo ali sploh ne kali, če pride na pestič lastnega cveta oziroma drevesa. Glede na to delimo jablane in hruške na dobre opráševalce, ki so diploidne sorte (kaselska reneta, ontario, ananas, antonovka, delišes, londonski peping, tetovka, pri hruškah: kleržo, klapčevka, viljamovka itd.) in slabe opráševalce — triploidne sorte (grafenštajnska, kanadka, boskopski, kosmač, ribstonski peping, baumanova reneta, bobovec, pri hruškah: lukasova, dilova maslenka, zimska dekantkinja itd.). Dobri opráševalci so praktično samoneplodni (avtosterilni), posebno pri hruškah. Sicer obrode nekatere sorte tudi brez predhodne oploditve (partenkorpija, apomiksis), toda to ne učinkuje bistveno na povečanje pridelka. Češnje so prav tako avtosterilne (samoneplodne), posamezne sorte češpelj in sliv pa se obnašajo različno. Poznamo izrazito samoplodne (avtofertilne): požegača, italijanka, aženka, biljska rana itd. in samoneplodne ali pa prehodne: zeleni ringlo, bosanka, džefersonova itd. Breskve in marelice se lahko opráše z lastnim cvetnim prahom, torej so praktično avtofertilne (samoplodne).

Iz gornjih ugotovitev vidimo, da je za povečanje pridelka važna izmenjava cvetnega prahu med zastopniki različnih sadnih sort. Ta potreba se pokaže takoj, ko preidemo od kmečko mešanega sadovnjaka k intenzivnemu plantažnemu sadjarstvu. Praksa nas uči, da moramo v tak sadovnjak posaditi vsaj tri sorte: izbrano sorto (lahko je triploidna) ter dve dobri opráševalki — diploidni sorti. Vse tri morajo cveteti istočasno. V nekaterih tako urejenih plantažnih nasadih pa kljub temu ni bilo dobrega pridelka, ker ni bilo prenašalcev cvetnega prahu.

Rastline, katerih pelod razširja veter, imenujemo vetrocvetke (anemofilne r.), tiste, ki jih oprášujejo žuželke, pa žužkocvetke (entomofilne r.). Prvih je 19 %, drugih 80 %. Cvetni prah anemofilnih rastlin je suh, lahek in droben. Poleg tega so njihovi cvetni organi morfološko tako izoblikovani (leska, oreh), da pelod lahko z vetrom pripljuje na

brazdo pestiča. Pelod entomofilnih rastlin je debelejši in lepljiv; zato ga veter le težko prenaša ali ga sploh ne more prenašati. Oprašitev uspe pri teh rastlinah, če prenesejo žuželke cvetni prah z ene na drugo.

Od sadnih vrst so samo lešniki in orehi izrazite anemofilne rastline. Tudi pri nekaterih sortah breskev, marelic in sliv so dokazali, da jih more veter zadovoljivo oprášiti. To je najbrž možno zato, ker rabi cvet koščičarja za oprášitev le eno pelodno zrnce. Opraševanje vseh ostalih sadnih vrst pa je odvisno le od žuželk.

Pri nas cvete sadno drevje konec aprila in v prvi polovici maja. Žuželke, ki ga takrat obiskujejo, so razne muhe, mravlje, metulji, hrošči, ose, čmrlji, divje čebele-samotarke in domače ali boljše rečeno čebele medarice. Te žuželke lahko razdelimo glede na opráševanje cvetja v dve skupini. V prvo skupino spadajo slučajni obiskovalci cvetja, ki iščejo cvetni nektar le, če jih k temu prisili lakota, v drugo pa redni obiskovalci, ki se hranijo izključno s cvetnimi proizvodi, to je s pelodom in nektarjem. Semkaj uvrščamo čmrlje in čebele, vse ostale, zgoraj naštetih žuželke, ki imajo prav malo zaslug za opráševanje sadnega drevja, pa v prvo skupino. Žuželke iz druge skupine so na cvetje življenjsko navezane in so zato opremljene z organi za prenašanje peloda (obnožine) in nektarja.

Od čmrljev prezimi le matica, ki do cvetenja sadnega drevja ne more vzgojiti dovolj delavk, da bi zadovoljivo posredovale pri opráševanju, kot to lahko store julija in avgusta pri detelji. Tudi čebel samotark v tem času ni veliko. Drugače pa je pri združeno živelih čebelah. Tu prezimi vsa družina; zato je čebel že zgodaj toliko, da lahko uspešno opráše sadno drevje. Čebele imajo še to dobro lastnost, da nabirajo samo na istovrstnih cvetih. Ko začne na primer kaka čebela obletavati cvetje jablane, obiskuje le tega, dokler se ne pojavi kod drugod boljša paša, sicer pa, dokler jablana cvete. (Več o opráševanju jablan po čebelah glej na str. 36 Zbornika za kmetijstvo in gozdarstvo, FAGU v Ljubljani, zvezek 2/1956, J. Priol: Biologija cvetja, oplodbe in rodnosti pri jablani.)

Gornja razmotrivanja o bioloških lastnostih različnih žuželk so podprle tudi praktične izkušnje in opazovanja sadjarjev. Naj navedem le dvoje primerov! Ko so iz Evrope prepeljali v Avstralijo sadno drevje, se je to lepo razvijalo in cvetelo, ni pa rodilo. Šele potem, ko so uvozili tudi čebele in čmrlje, ki jih tam ni bilo, je dalo plodove. Konec preteklega stoletja so v ZDA pričeli gojiti sadno drevje plantažno. Ugotovili pa so slabše pridelke v plantažnih nasadih kot v neorganiziranih kmečkih sadovnjakih. Prvi vzrok so bili slabi opráševalci, drugi pa

po manjkanje čebel. Zato so začeli amerikanski farmarji in kasneje tudi sadjarji drugih dežel najemati čebele. Pridelki so bili večji in zaradi popolnejše oprašitve plodovi debelejši. Praktične izkušnje se ujemajo z dognanji znastvenikov. Zander pravi, da je izmed žuželk, ki obiskujejo cvetje sadnega drevja, 75 % čebel, Robertson pa trdi, da jih je celo 95 %.

Medenje sadnega drevja ni preveč izdatno. Navadno so v tem času drugod boljše in za čebelarje mikavnejše paše. Da so sadjarji privabili

Erbežnikov pašni čebelnjak v Virmašah pri Škofji Loki

čebelarje s čebelami v svoje sadovnjake, so začeli plačevati nekakšno najemnino oziroma odškodnino, ki je bila kar precejšnja. Tako plačajo (po Priolu) v ZDA 7—9 dolarjev, na Danskem 300 kron, v Holandiji 7,5 goldinarjev in po Stupici v Kanadi 2,5 dolarja na panj za tritedensko službo v sadovnjaku.

V Ameriki pravijo, da se jim to splača, saj stane umetno opraševanje 100—150 dolarjev na hektar sadovnjaka.

Prisotnost čebel v sadovnjaku še ni jamstvo za zadovoljivo oprašitev. Normalno leti čebela okoli 4 km daleč od čebelnjaka. Ta razdalja pa se v spomladanskem času občutno zmanjša in ne preseže 500 m. To potrjujejo poizkusi Ewerta v Šleziji, kakor tudi poizkusi Rozova in Taraščenka na glolobovsko-osnovjanskem sovhozu. Razen tega morajo biti

čebelje družine, namenjene za oprraševanje sadnega drevja, dovolj močne. Ni vseeno ali ima družina med cvetenjem 10.000 ali 20.000 pašnih čebel, saj je od njene živalnosti odvisno tudi število obiskov na cvetju. Zander računa, da obišče ena čebela okoli 720 cvetov na dan, ena družina 7 oziroma 14 milijonov. Zato v ZDA kontrolirajo moč v sadovnjake pripeljanih čebeljih družin posebni inšpektorji. Ti določajo opráševalno vrednost družin in višino najemnine.

Kakor aktivnost vseh žuželk, tako je tudi aktivnost čebel odvisna od vremena in temperature. Zares aktivne so čebele pri 20° C. Vetrovno ali menjajoče se oblačno vreme pri temperaturi pod 20° C jih ovira pri njihovem delu. Znano je nadalje, da oddaljenejšje čebele ob neugodnih okoliščinah prej prilete domov kot bližnje. Na opráševanje sadnega drevja vpliva tudi bližina drugih cvetočih oziroma bolj medečih rastlin.

Vse to naj ima sadjar pred očmi, ko določa število panjev na hektar sadovnjaka. Na splošno priporočajo 3 do 4 družine na hektar, v Nemčiji in ZDA 2 do 4, v Švici 2, v Holandiji za jablane 5, za češnje 10. Te razlike nam bodo takoj umljive, če pomislimo, da ne čebelarijo povsod v enako velikih panjih in da tudi vreme ni med cvetenjem sadnega drevja povsod enako. Za naše razmere svetuje prof. Priol za oprášitev 100 visokodebelnih jablan ali 400 pritličnih 2 do 3 močne družine. V slabem vremenu kajpada niti 10 družin ne zadostuje. Pripomniti je treba še to, da morajo stati panji v sadovnjaku posamič in biti oddaljeni drug od drugega 300 do 400 m.

Pri nas se še vse premalo zavedamo, kako važne so čebele za opráševanje sadnega drevja, ker so nam vedno pred očmi le pridelki medu in voska. Vedeti pa je treba, da vrednost opráševanja desetkrat preseže vrednost čebeljih pridelkov.

Povprečno pride v Sloveniji na 100 rodnih dreves le 1,7 panja. To je kolikor toliko zadovoljiva številka, ki pa nas ne sme preslepiti. Manjša kmečka čebelarstva zaradi kronično slabih letin propadajo, večji in boljše oskrbovani čebelnjaki pa ostajajo ali se celo večajo. Posledica tega je neenakomerna razporeditev čebel in slabša možnost opráševanja sadnega drevja. Leta 1950 je prišlo n. pr v Celju in okolici le 0,9 panja na 100 rodnih dreves. Po prizadevanju čebelarkega odbora pri OZZ Celje se je to stanje v zadnjem času nekoliko zboljšalo. Večina čebeljih panjev (80 %) pa je še vedno last kmetov. Ker so ta čebelarstva v stalni nevarnosti, da propadejo, bi morali tudi sadjarji in sploh naša kmetijska pospeševalna služba posvečati čebelarstvu več pozornosti kot do sedaj. Le skupno delo sadjarjev in čebelarjev bo rešilo ta problem v obojestransko korist!

KAKO SMO PRETEKLO LETO ČEBELARILI

JANEZ GOSPOSVETSKI

Letos tu okrog mene čebelarji niso točili. Tisti, ki so čebelam kaj vzeli, so se kasneje kesali. Kljub temu ne morem reči, da je bila letina slaba. Vsaj pri nas je bila v maju odlična bera.

Ker imam dve tehtnici, sem eno posodil čebelarju, ki je od mene oddaljen kakih 200 m. Tehtnici sta pokazali, da so bile pašne razmere v okolišju mojega in njegovega čebelnjaka domala iste. Imela sva tudi enako število panjev in približno enako močne družine. V tem pogledu torej ni bilo razlik, razlika pa je bila v tem, da sem jaz prejšnjo jesen nakrmil čebele dokaj zgodaj in s čistim sladkorjem, medtem ko jih je sosed pital šele konec oktobra z denaturiranim.

Moje čebele so imele komaj 2—3 kg zimske zaloge. Ker denaturiranega sladkorja ni bilo mogoče pravočasno dobiti, sem kupil čist sladkor ter vse čebelje družine (razen ene) nakrmil do 10. oktobra. Samo en panj sem krmil z denaturiranim sladkorjem 16. oktobra, a sem takoj opazil, da je bilo to napačno. Notranjščina panja je bila tako mokra, da je kar teklo po stenah. V drugi polovici oktobra je zrak že preveč nasičen z vlago, da bi mogla voda, ki jo izločajo čebele iz predelane sladkorne raztopine, izhlapeti. Ker so tudi ostali čebelarji imeli v svojih panjih premajhne zimske zaloge, sem jih stalno opominjal naj slede mojemu zgledu, a so se opravičevali, da nimajo denarja, da je še dovolj časa za pitanje in da bo denaturirani sladkor cenejši. Ker so bili za vse moje opomine gluhi, sem si mislil svoje in jih pustil pri miru. Tudi sam sem si moral denar za sladkor izposoditi, a mi ni bilo žal. Razumljivo je, da me je zelo zanimalo, kakšna bo razlika v prezimovanju mojih in drugih čebeljih družin. Težko sem čakal, da bi zima minila.

Čebele so proti koncu marca pogosto silile iz panjev. Ker pa je bilo vreme hladno, je vsaka čebela, ki je izletela, ostala zunaj. To me je navdajalo s strahom. 15. aprila sem vse družine pregledal ter ugotovil, da imajo 5—6 satov zaleženih, hrane pa le do konca aprila. Panji so bili sicer na splošno živalni, le tisti, ki sem ga bil nakrmil z denaturiranim sladkorjem, je bil nekoliko slabši. Naj pripomnim, da bi bil moral biti ravno ta najboljši, saj je imel prejšnjo jesen 8. septembra na osmih satih zalego. Čebelarji, ki sem jim takrat pokazal, koliko zalege ima, so izjavili, da kaj tekega v tem času še niso videli. Pozneje je tudi ta kaj hitro dohitel ostale. Medtem pa so mi okoliški čebelarji že javljali, kolik^o družin jim je pobrala zima. Da so meni ostali vsi panji, niso mogli verjeti.

S prvim majem se je vreme zboljšalo. Nastopili so sončni dnevi. Razcvetela se je češnja in borovnica. Nato še jablane. Med 4. in 5. majem sem nastavil vsem panjem v medišča prazne sate. V plodišču so imeli že vseh 9 satov zaleženih. 9. maja sem dobil prvi roj, ki je bil težak 5.60 kg. V tem času je vsevprek cvetelo: sadno drevje, javor in regrat. Značilno je, da na cvetovih regrata nisem videl niti ene čebele, dasi je bilo od njega vse rumeno okrog čebelnjaka. Prejšnja leta so se kar po dve ali tri čebele motale na enem samem cvetu. Tehtnica je kazala 1 do 2 kg donosa dnevno, včasih tudi več. Ker nisem imel časa, da bi izdelal satnice, sem nekaterim panjem dal v medišče le 6—7 satov.

Po enem tednu so čebele manjkajoče sate s stropa panjev same potegnile in jih zalile z medom. Naravnost užival sem, ko sem opazoval njih neumorno vrvenje na bradah. Pri tem sem se nehote spomnil, kako sem bil prejšnjo jesen potrč, ko sem jih krmil. No sedaj so mi pa v 14 dneh nanesele v medišče toliko medu, kot sem jim jeseni dal sladkorja ali pa še več. Tako so mi vsaj nekoliko poplačale mojo skrb. Veselje so mi delali tudi roji, ki so se kar vrstili drug za drugim.

Paša je trajala ves maj, v ostalih mescih (junij, julij in avgust) pa so čebele nabrale le toliko, da so se preživele.

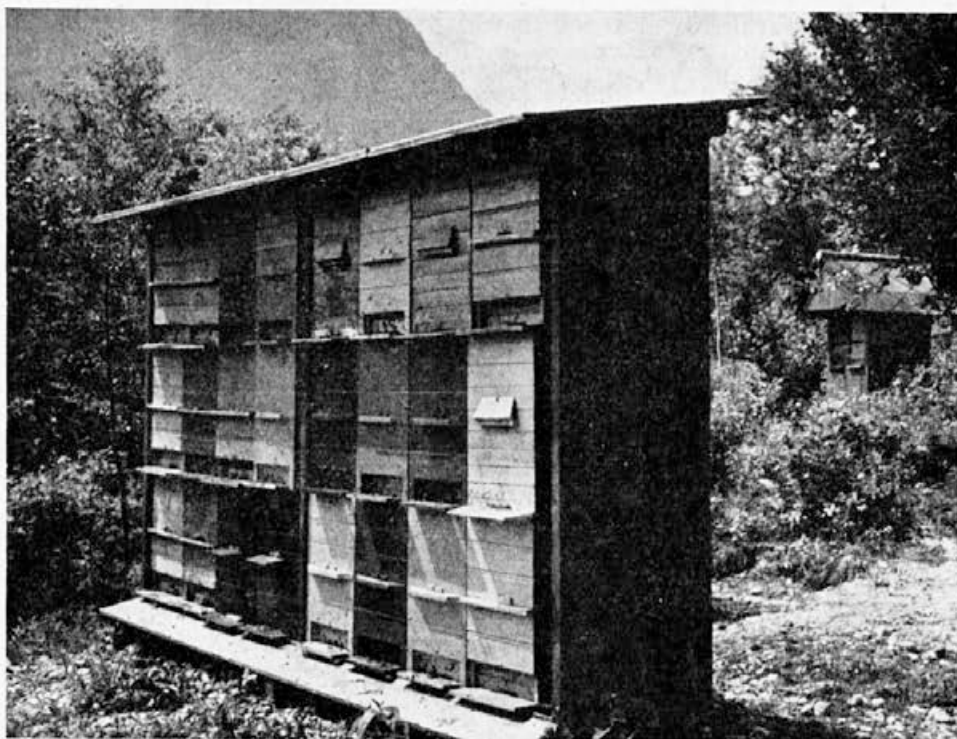
Pri čebelarju-sosedu, ki sem mu bil, kot je bilo že povedano, posodil tehtnico, je bil enak donos kakor pri meni. Končna bilanca pa je bila precej drugačna. Moji panji so nabrali poleg zimske zaloge še zame po 5 kg medu. Razen tega mi je dal vsak panj po en roj. Sosedu niso nabrale čebele niti hrane za zimo, tako da je moral dati jeseni vsakemu panju 6 kg sladkorne raztopine. Tudi ni dobil niti enega roja.

Gotovo bo kdo vprašal, kako je to mogoče, če so bile čebele enako močne in če so bile pašne razmere iste. Takoj vam pojasnim! Vsak razgledan čebelar ve, kako važno je, da imajo čebele mesca julija in avgusta dovolj hrane. Če je te dovolj, potem matica dobro zalega do jeseni v nasprotnem primeru zaleganje omeji ali pa sploh preneha leči. V panjih, v katerih matica dolgo zalega, je veliko mladih čebel. Družina z mladimi čebelami dobro prezimi in se spomladi naglo razvije. Zgodnji razvoj pa je v našem okolišu pogoj za uspešno izkoriščanje spomladanske paše.

Tukajšnji čebelarji poberejo navadno v juniju ves med iz medišč. Celo plodišče se včasih kak brezvestnež loti. Zato je razumljivo, da matice v naslednjih dveh mescih malo zalegajo ali pa sploh nič. Tako zazimijo panje s starimi čebelami, ki spomladi naglo odmirajo. Isto se je zgodilo mojemu sosеду. Imel je vsega skupaj dva dobra panja. Eden od teh je bil na tehtnici. Ostali so bili zreli za nastavljanje šče tedaj, ko je

bilo paše konec. Tudi drugi tukajšnji čebelarji so imeli čebele na višku šele v juniju. Ker pa je deževje uničilo travniško pašo, jim to ni nič koristilo. Tako, vidite, se maščuje pozno krmljenje čebel. Da je v marsikaterem čebelnjaku razsajala celo griža, je samo po sebi umevno.

Naši kmetski čebelarji se premalo zavedajo, da so dostikrat sami krivi neuspehov v svojih čebelnjakih. Le preradi se zgovarjajo na slabe

• Prenosljiv čebelnjak za 24 panjev

letine. Res so slabše, kot so bile včasih, toda tako obupne pa vendarle niso, da bi niti čebel ne mogli ohraniti. Nekateri se zgovarjajo tudi na oblast, češ da premalo podpira čebelarstvo. Pri tem predvsem mislijo na ceno dobavo krmilnega sladkorja. Jaz pa sem mnenja, da bi lahko tudi brez tega shajali, če bi znali čebelariti.

Pravijo, da besede mičejo, a da zgledi vlečejo. To bo držalo. Ko je sosed jeseni primerjal svoj uspeh pri čebelah z mojim, je šele spoznal, kako grobe napake je delal. Če ne bi imel prilike tega videti, bi bil trdno prepričan, da je njegovega poraza kriva slaba letina. Mislim, da mu bo to dober nauk za bodočnost.

Z NOVIM UPANJEM V NOVO LETO

F. C.

Staro leto je za nami. Za nami je tudi vsa bridkost in nevolja, ki jo je povzročila minula slaba čebelarstva letina. Nikakor pa niso za nami finančne in fizične žrtve. Te bo marsikateri čebelar z menoj vred še dolgo občutil, preden bo zamašil luknjo v svojem letnem obračunu, ki je nastal zaradi tega, ker je moral jeseni kupiti več vreč sladkorja, da je ohranil čebelje družine čez zimo. Kdor je imel kaj denarja prihranjenega, bo laže prebolel to žrtev kakor tisti, ki je moral vzeti posojilo, da je lahko preskrbel potrebno količino sladkorja za svoje čebele.

A kaj hočete! Strast je uničujoče zlo ne samo za hazardista ali alkoholika, temveč tudi za čebelarja, čeprav ve, da je njegov trud odvisen od sreče, ki mu je le malokdaj naklonjena. Čebelar vedno živi v upanju. Vsako pomlad se tolaži, da se bo sreča obrnila, ob koncu pašne sezone pa vidi, da nima ne medu niti ne vseh čebeljih družin, s katerimi je spomladi šel na prvo pašo, in tudi ne denarja, da bi za preostale kupil potrebni sladkor. Vendar v njem vrta in vrta strast tako odločno in tako dolgo, da se ji popolnoma podvrže. Če nima denarja, tuhta in tuhta, dokler ne iztuhta, kaj bi lahko od svojega imetja prodal, da bi muhe rešil pogina. Če nima kaj prodati, pa naprosi kakega znanca, naj mu gre za poroka, da dobi potreben denar v banki.

Čebelarja, ki vse žrtvuje, da preskrbi svojim čebelam v suhih letih zadostno in primerno zimsko hrano, smemo v resnici imenovati idealista. Tak idealist raje vidi, da pije njegova družina grenko kavo, kakor da mu čebele gladujejo. Le kako bi mogel potem zlorabljeni podporo, ki mu jo, nudi država v obliki sladkorja, pa če bi bil sladkor zlat in ne samo čist.

Podjetje Medeks je lansko leto krmilni sladkor pravočasno preskrbelo, vendar je bila njegova prodajna cena zaradi povišanja proizvodne cene previsoka. Ker je bilo sladkorju primešano mnogo žaganja in še hrastovo, ki vsebuje veliko tanina, se je bolj splačalo kupiti čist sladkor po veletržni ceni (najmanj 50 kg po 137 din).

Čas je že, da s to prakso, ki je bila morda umestna, ko nam je sladkorja primanjkovalo, prenehamo. Tudi pri nas bi morali dobiti čebelarji za krmljenje čebel čist sladkor, kot ga dobe v drugih državah.

Denaturiranje sladkorja za čebeljo hrano bi moralo že iz higienskih razlogov odpasti. Zlasti žaganje je za ta namen neprimerno. Na žagah je izpostavljeno različni nesnagi, ki lahko ogroža ne samo čebelje, pač pa tudi človeško zdravje. Isto lahko trdimo o oglju. Še najboljša je

morda paprika, a se predlanskim ni obnesla, ker ni bila čista. Nekateri čebelarji so baje našli v sladkorju paradižnikovo seme, ki je prišlo s papriko vanj. Zato krmljenje s papriciranim sladkorjem ni bilo tako, kakor bi moralo biti. Včasih so prav tako denaturirali sladkor s papriko in celo s hudo, a nikoli ni ostalo pri krmljenju toliko rdeče, močniku podobne gošče na dnu pitalnikov in v njej toliko mrtvic kakor predlansko leto.

Jaz sem tisto jesen prvič uporabljal za dodajanje klaje lesena koritca, v katera sem lahko nalil 1 liter tekočine. Zvečer sem vsakemu panju odstranil v plodišču okence, na njegovo mesto pa sem tik do satov primaknil koritce, napolnjeno s klajo, nakar sem vratca tesno zaprl. Čebele so ga čez noč spraznile in se potegnile med sate, kjer jim je bilo topleje. Zjutraj sem panje drugega za drugim odprl, vzel iz njih koritca in jih očistil. Vendar so ta koritca čez nekaj dni začela dobivati kiselkast duh, kar se prejšnje čase pri hudi papriki nikoli ni zgodilo. Pitalnike, v katerih smo čebelam nekdanj pokladali papricirano sladkorno raztopino, so čebele popolnoma polizale, da ni v njih ostalo ničesar drugega, kakor malenkost suhe paprike, ki sem jo lahko brez vsakega truda stresel iz posode.

Da bi čebelarji dobili za krmljenje čebel čist sladkor, smo na odločujočih mestih že večkrat intervenirali. Ob neki taki intervenciji mi je tovarišica, katere ime ne bom navajal, rekla, da smo čebelarji prebrisan, ker nočemo izdati, koliko medu nabere čebelja družina na leto. Povedal sem ji, da je to odvisno od različnih vplivov, predvsem od vremena in razvoja družine, da je to vsako leto drugače in da je povprečni pridelek zelo majhen. Z mojim odgovorom ni bila zadovoljna. Bil ji je samo v potrdilo, da je njeno slabo mnenje o čebelarjih pravilno. Je že tako, da imajo nekateri čebelarstvo za izredno pridobitno panogo, ne zavedajo pa se, da prinašajo čebele morda ravno njim mnogo večjo korist kakor čebelarju samemu.

V Slovenskem poročevalcu z dne 12. januarja t.l., objavlja inž. Rihar, ko opisuje svoje vtise s potovanja po Makedoniji, da so sadjarji v mestecu Resenu leta 1956. čebelarje nagrajevali, če so postavili za 14 dni svoje čebele v njihove sadovnjake, da so jim oplodile sadno drevje, ko je cvetelo. Povrnili so jim stroške za prevoz čebel in jih ves čas, ko so se zadrževali pri njih, prehranjevali, poleg tega pa so jim dali še nagrado 1500 din za vsako pripeljano čebeljo družino.

Tovariši čebelarji! Kaj pravite, kdo je naprednejši, ali naš kmetovalec ali omenjeni Makedonci? Ali je komu izmed vas znano, da se je naš kmet kdaj zahvalil kakemu čebelarju za to, ker so mu njegove

čebele pripomogle do obilnega pridelka semena in sadja, ali da ga je celo nagradil?

Tudi Šumska uprava v Subotici naj se gre v Makedonijo učiti, da bo vedela, kako koristne so čebele skupnosti, ne pa da v akacijevi paši pobira 60 din pašarine od panja in trdi, da delajo škodo na drevju.

Razne take nevšečnosti doživlja čebelar, ko prevaža čebela na pašo. Nekemu ljubljanskemu čebelarju so na subotiški postaji zaračunali pri razkladanju čebel celo 1000 din za desinfekcijo vagona. Kljub ugovarjanju je moral denar odšteti. Šele, ko se je pritožil na sodišče so mu ga vrnili. Čebelar be se seveda ne pritoževal zaradi ubogih 1000 din, če bi bilo čebelarstvo rentabilnejše. Toda kakor vse kaže, se tudi njemu obetajo boljši časi. Po Ljubljani in marsikod drugod se sušlja, da bomo opustili naš AŽ-panj in prešli k Dadantovemu sistemu, s katerim je predviden večji uspeh. Za svojo osebo dvomim o takšnem uspehu, saj je še AŽ-panj na 9 satov prevelik za naše pašne razmere.

V sosednji republici Hrvatski so dadantovci zelo razširjeni, a so lansko leto Hrvati ravno tako slabo odrezali kakor mi Slovenci. Da bi bila marljivost čebel odvisna od panja, mi je nerazumljivo. Družina v večjem panju res lahko postane močnejša, če ima dovolj hrane in paše, če pa te ni, ni ne donosa ne medu.

Tudi Andrej Marinc iz Radeč je izumil poseben tip panja, v katerem naj bi bil donos, kakor sam zatrjuje, še enkrat večji kakor v kakem drugem. Letos spomladi se bom res oglasil pri njem in si ogledal to njegovo čudo, toda dvomim, da bi videl kaj posebnega. Mnenja sem, da bomo kar ostali pri našem priljubljenem AŽ-panju. Da bi na slepo prešli od enega sistema panja na drugega, še misliti ni. To bi bil cel prevrat v čebelarstvu, ki bi stal težke milijone.

Sedaj, ko se zopet bliža pomlad, se krepim upanje. V tem upanju zaživi čebelarjevo srce, pa če ga tare še toliko drugih nadlog. Do danes nam je bila zima zelo naklonjena. Saj je bilo precej takih dni, ko so se lahko čebele pošteno otrebile. Kaj hudega najbrž ni več pričakovati. Ob Jožefovem pa bomo že vedeli, kako je z našimi muhami. Toda že sedaj je treba skrbeti za hrano, da jim priskočimo na pomoč, če bi jim je primanjkovalo.

Kakor vsako leto, tudi letos trdijo medeni preroki, da bo medila hoja. S. R. piše v 9.—10. številki lanskega »Čebelarja« o muhavosti hoje in pravi, da je njeno pozno medenje v jeseni dober znak za prihodnje leto. A lani je še oktobra medila. Pripravite torej, dragi čebelarji, potrebno posodo, kante, deže, žehitarje in škafe, da ne boste v zadregi zavoljo medene poplave, ki se vam obeta.

ZASLON

IVAN ZUNKO

Pred nekaj leti me je napreden kmetovalec povabil na posvet, kje naj bi stal njegov bodoči čebelnjak; nameraval si je namreč nabaviti čebele, ker je spoznal njih pomen za oprashaevanje sadnega drevja in drugih rastlin. Njegova poslopja stoje nad vasjo na nekoliko visečem svetu. Nad hišo proti severu je nekaj sadnega vrta in tukaj naj bi po mojem mnenju kakih 15 m od hiše stal čebelnjak, tako da bi bili že panji vidni z vežnega praga. Pozneje nekoč sem pa opazil, da je kmet postavil čebelnjak nekje za hlevom. Mož pač še ni bil tako zaljubljen v čebele kakor smo nekateri, ki bi jih najraje imeli, če že ne pred hišo, pa vsaj na vrtu v bližini stanovanja, a nam to iz različnih razlogov ni dano. Posebno mestni čebelarji imajo včasih čebele zelo daleč od svojih stanovanj. Poznam čebelarje Ljubljancane, ki jih že več let prezimujejo na Savi, t. j. dobro uro vožnje z vlakom v eno smer. Nekateri jih prezimujejo celo ob morju ali na otokih. Na Visu je bilo n. pr. pred tremi zimami več sto panjev slovenskih čebelarjev.

Koliko laže, z manjšim trudom in manjšimi stroški bi vsi ti čebelarji oskrbovali svoje čebele, če bi jih imeli tako rekoč pred nosom kakor uvodoma omenjeni kmetovalec. Nanje sem mislil, ko sem pričel pisati pričujoči prispevek o zimskem zaslonu pred panji. Seve, tam kjer čebele vsak čas lete, kakor n. pr. na otokih, zaslon ne bi bil umesten.

V čebelarskih knjigah, pa tudi v mesečnih navodilih Slovenskega čebelarja čitamo, da je treba pozimi panjem priviti brade. To pa zaradi tega, da zimsko sonce ne izvabi čebel na prosto, kjer bi otrpnile, da ne piha veter, zlasti burja naravnost v žrela, da ptiči s kljuvanjem po bradah ne vznemirjajo družin itd.

Obnese pa se ta stvar ne; vsaj jaz imam glede tega slabe izkušnje. Res je, da sonce izvablja čebele, da veter piha v žrela, da sinice posebno to zimo naravnost grdo gospodarijo okrog panjev, vendar... Če brado samo privzdignemo in podložimo s kamnom, nismo s tem še ničesar dosegli. Sonce, veter in ptiči imajo še vedno dostop do žrela, čeprav v manjši meri. Tiste čebele pa, ki navzlic dvignjeni bradi izlete, so izgubljene, ker ne najdejo več poti nazaj; vhod iščejo namreč izključno pod dvignjeno brado, a tam ga ni. Da bi brade popolnoma zaprli, ne bi bilo prav, ker nimajo vsi panji v bradah lukenj za prezračevanje. Če bi brade zaprli, bi onemogočili pravilno prezračevanje panjev.

Da bi se izognili vsem tem nevšečnostim, si napravimo zaslon. Pogoj pa je, da je preprost, praktičen in poceni. Najboljši bi morda bil iz

lesonitnih plošč, vendar so te še dokaj drage. Cenejši je, če ga zbijemo iz tankih, n. pr. 12 mm debelih desk, ki so lahko slabše kakovosti, »škarta«, kot pravimo. Iz takih desk sestavimo plošče, približno 1 m široke in tako dolge, da zakrivajo tudi gornjo vrsto panjev. Za čebelnjake, kakor je na Savi, kjer so zloženi panji kar 6 ali 7 vrst visoko, bi bilo kajpada težko napraviti primerne plošče, toda takih je menda malo. Tisti, ki imajo stalne čebelnjake, a kljub temu prevažajo čebele, izdelajo s takimi ploščami pročelje stalnega čebelnjaka, kadar so čebele na paši. Te plošče so kakor nalašč za zimski zaslon.

Tak zaslon, če je pravilno narejen in pravilno pritrjen, dobro varuje žrela pred soncem in vetrom. Tudi žolne, sinice in drugi ptiči ne morejo do panjev. Zato prezimujejo v njih čebele kar se da mirno. Konec zime, ko nastopijo izletni dnevi, moramo seveda zaslone pravočasno odvzeti, ker bi čebele navzlic zaslonu izletele, a ne bi več našle poti nazaj. Čebelarji, ki nimajo čebelnjakov v neposredni bližini stanovanja morajo na mestu prezimovanja imeti zanesljivo osebo, ki to pravočasno opravi.

Stari kranjičarji niso bili nikdar brez takih zaslonov. Celo iz koruznice ali slame so jih spleтали in z njimi prekrili pročelja čebelnjakov, kakor hitro je nastopila zima. Tako so bile čebele dobro zavarovane pred zunanjimi vplivi. Zasloni iz slame danes niso potrebni, ker imajo sedanji panji dvojne prednje stene, toda zasloni iz desk ali drugega gradiva so koristni.

Poskusite, obneslo se vam bo!

PITALNIK »LESONITNO KORITCE«

ALOJZ PIRC

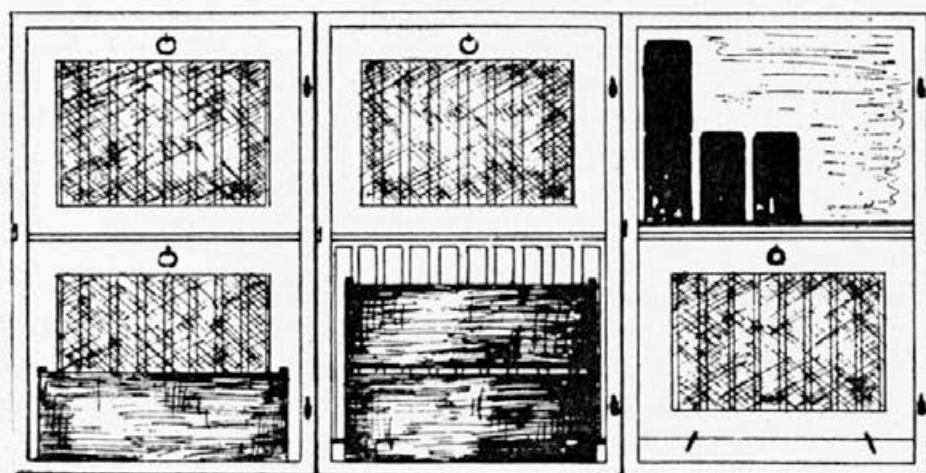
Glede na članke o pitalnikih, ki so bili objavljeni v zadnjih številkah »Slovenskega čebelarja«, kakor tudi glede na lastne izkušnje z različnimi pitalniki in načini krmljenja sem se odločil, da opišem pitalnik, ki ga že dalje časa uporabljam. Med vsemi se mi zdi najboljši. Toda tako smo sodili že o mnogih pitalnikih, ki smo jih kasneje zavrgli. Zato želim, da ga preizkusijo še drugi čebelarji. Primeren je predvsem za spomladansko in jesensko krmljenje, kadar primanjkuje čebelam hrane, manj pa za dražilno krmljenje.

Pitalnik je pravzaprav koritce, ki drži 1,5 litra. Znotraj meri $30 \times 5 \times 10$ cm. Dno in končnice so lesene, stranice pa iz 4 mm debelega lesonita. Na tekočino v koritcu položimo plavač. Mnenja pa sem, da je za izdelavo teh koritic trd les primernejši.

Pitalnik
- LESONITNO
KORITCE -

*Plavalna
desčica*

Dno koritca predstavlja deščica v velikosti $30 \times 5 \times 1,25$ cm. Na to dno sta s konca pribiti deščici, ki merita $12 \times 5 \times 1,25$ cm, spredaj in zadaj pa lesenitni stranici v razsežnosti $32,5 \times 11,25 \times 0,4$ cm, in sicer tako, da je njiju hrapava stran obrnjena na znotraj. Pri izdelavi je treba paziti, da se posamezni deli čimbolj prilegajo drug drugemu. Zbijemo jih z žebli, med katerimi naj bo po 3 cm razdalje. Da koritca ne puščajo, premažemo, preden jih zbijemo, tiste dele, ki se stikajo, z gosto minijevno ali oljnato barvo. Tako izdelani pitalniki pa nam vseeno včasih puščajo, ker se sestavni deli raztezajo, ko se napijejo tekočine, in krčijo, ko se spet osuše. Treba jih je pred uporabo napojiti z vodo, kar pa ni praktično. Pitalniki morajo biti vedno takoj uporabni. Zato jih prebarvamo z gostejšo oljnato barvo, na notranji strani celo dvakrat, nato pa pustimo, da se osušijo v normalni legi, pri čemer se barva odcedi v stikališča med dnom in stenami. Na hrano, ki jo v njih pokladamo, položimo deščice z luknjami, da imajo čebele dostop do raztopine na čim večji površini. Plavač meri $0,5 \times 4 \times 29$ cm. Če krmimo neizčiščeno, z žagovino pomešano raztopino, je bolje, da položimo na gladino tri ali štiri paličice iz smrekovega lesa ali sirkova stebelca. V tem primeru je čebelam dostopna vsa žagovina na dnu in jo s sesanjem popolnoma izsušijo.

Gori opisani pitalnik je hkrati mera za dodano klajo. Tako nalijemo raztopino, ki jo napravimo iz 1 kg sladkorja in 0,6 litra vode (razmerje 5 : 3), do višine 8 cm. Gladina je 2 cm pod robom, pri redkejši raztopini v razmerju 4 : 3 (1 kg sladkorja in 0,75 l vode) pa 1 cm pod robom. V obeh primerih je hrana enakovredna kilogramu manjkajočega medu. Najbolje je, da krmimo toplo raztopino. Če odvezamemo okence, lahko postavimo koritce za satje v plodišče, lahko pa tudi med okence in vratca panja, če odstranimo pri okencu zapornico. Ker sta pri pitalniku leseni končnici daljši od lesenitnih stranic, lahko postavimo po dva drugega vrh drugega. V medišču ali plodišču krmimo ob straneh, če odstranimo po dva sata in na njuno mesto postavimo pitalnik. V izpraznjenem medišču bi jih lahko namestili deset, če bi bilo potrebno, vendar to ne pride v poštev.

Krmljenje s temi pitalniki je preprosto in hitro, zlasti če imamo za vsak panj po dva. Ker pitamo po navadi zvečer, moramo iz pitalnikov čez dan odstraniti čebele. Zato jih vzamemo iz panjev v popoldanskem času, ko je še toplo, in postavimo pred čebelnjak, da čebele, ki še po praznih iščejo hrano, odletijo.

Taki pitalniki so primerni za krmljenje v AŽ-panjih, za ostale pa jih je treba spremeniti in prilagoditi mere drugim razsežnostim.

DOŽIVLJAJI

VIRMASAN

Odkar čebelarim, sem doživel že marsikaj in tudi že marsikaj razrešil, kar se mi je zdelo sprva nerešljivo. Lani sem doživel pri rojih nekaj zanimivih stvari, za katere je prav, da jih zvedo še drugi čebelarji. Posebno zanimiv je prvi primer.

Lansko leto so mi vsi za roje namenjeni panji odrojili že mesca maja. Ker sem bil sam z ostalimi čebelami na paši v Istri, je roje spravljajal sin. Vsajal jih je v panje na sedem okvirov. Vsak roj je dobil dva izdelana sata in pet satnic. Izdelali so vse satnice in ob kostanjevi paši vsi rojili. To se mi doslej še ni pripetilo. Posebno panj št. 4 je bil nabito poln in še od brade je viselo za cel roj čebel. Vedel sem, da bo gotovo rojil, zato sem ga pregledal. Ker ni imel še nobenega matičnika, sem ga pustil v miru. Ko sedim čez teden dni pred čebelnjakom, se začno vsipati iz tega panja čebele. Roj se usede na precej pripravno mesto, tako da z ogrebanjem nisem imel preveč težav. Zvečer ga stresem v plodišče praznega A.Ž-panja. Da bo lahko delal, sem mu dal le tri dogotovljene sate in šest satnic. Izrojencu se je roj malo poznal. Sklenil sem, da ga pregledam šele naslednji dan. Računal sem po svoje, čebele pa po svoje.

Drugi dan opoldne — bila je ravno nedelja — sedim v sobi in predelujem svetovno politiko. Kar priteče hčerka in pravi: »Ata, roj!« Ko jo vprašam, kateri panj roji, mi pove, da št. 4. To se mi je zdelo nemogoče, saj je vendar rojil včeraj. Ko pa hčerka le trdi svojo, grem gledat in vidim, da je res. Ni mi šlo v glavo, čeprav je precej velika in marsikaj sprejme, kako je do tega prišlo. Pred tednom ni bilo še nobenega matičnika, sedaj pa naenkrat kar dva roja drug za drugim! Ko se je panj umiril, sem mu natanko obral kosti. Našel sem en pokrit in štiri odkrite matičnike ter v celicah dvo- in tridnevna jajčeca, znak, da je šel prvi roj s staro matico. A s kakšno matico je šel potem drugi roj?

Drugi roj se je kmalu usedel na isto mesto kot prvi roj in, ko sem ga usadil v nov panj, je bil popolnoma miren. Zvečer sem ga dal v medišče istega panja kot prvi roj. To sem storil zato, da bi ju v primeru, če bi bil eden brez matice, lahko združil. Oba roja sta zavzela mesto na izdelanem satju sredi gnezda in živahno letela. Ko ju čez nekaj dni pregledam, vidim, da imata oba matici in da že obe v redu zalegata.

Kako se je vse to spletlo, si spočetka nisem bil na jasnem. Da bi imel panj pred rojem dve matici, je popolnoma izključeno. Pozneje sem

jo le pogruntal, da je v panj po odhodu prvega roja zašla s prahe vračajoča se matica iz drugega panja in, ker je bil ta panj še v rojilnem razpoloženju, jo je mirno sprejel. Ker je imel še dosti čebel, je takoj drugi dan zopet rojil. Taki primeri so seveda redki, prepričan pa sem, da niso osamljeni.

Drug, tudi izreden primer sem doživel na pasišču v kostanjevi paši. Več let že vozim na to pašo, a vsako leto imam kljub pregledovanju in pazljivosti sitnosti z roji. Tako je bilo tudi preteklo leto. Ko pridem čez teden dni pogledat k čebelam — prej nisem šel zaradi slabega vremena — dobim kar tri roje na drevesih. Sedeli so vsak zase v goščavi in se tako razlezli po deblih dreves, da sploh nisem vedel, ali naj se jih lotim, ali naj jih pustim. Bili so lepi roji, pa mi že moj čebelarški ponos ni dovolil, da bi jih prepustil usodi. Imel sem tri prazne kranjice in v te sem naposled le spravil z zajemalko vse tri roje. Klale so se pa čebele kot za stavo in roka, s katero sem jih pobiral, je bila opoldne taka, da sem komaj držal žlico v njej. Pošteno sem se oddahnil, ko so bili na mestih v čebelnjaku. Pregledal sem nato še vse panje, natrgal za klobuk matičnikov in odšel domov z zavestjo, da bo sedaj mir pred roji.

Čez dva dni grem zopet pogledat k čebelam. Za vsak primer pa le vzamem s seboj panj za ogrebanje rojev. Ko pridem do čebel, takoj opazim na bližnjem drevesu lep roj. Domači sin mi pove, da sta bila sprva dva in da sta se pozneje združila. Bilo mi je prav. Bom imel sitnosti vsaj samo z enim. Panj, v katerega sem ga ogrebel, je bil nabito poln in, ker nisem imel na pasišču nobenega praznega panja več, sem si ga naprtil na hrbet ter odnesel domov. Vozil sem s kolesom opoldne v precejšnji vročini. Če bi bil še malo na poti, bi se bil roj prav gotovo zadušil.

Ko pridem ves premočen domov in spravim panj s hrbita, vidim, da je že zadnji čas. Hitro ga nesem za čebelnjak in odprem. Čebele se vsujejo iz njega, kot bi tekla voda. V panju je ostalo za dobro pest mrtvic. Roj se nekaj časa vrti v zraku, a začne kmalu sedati na isto mesto kot prej opisana roja iz panja št. 4. Ko se nekoliko umiri, se pripravim, da ga znova ogrebem. Toda, ko ga ogledujem, se mi zdi pre-majhen za tak roj, kot sem ga prinesel domov. Začnem iskati z očmi po drevesih in kmalu opazim, da se zbira v vrhu visoke hruške še drug roj. No, ta je pa lepa! Na pasišču sem ogrebel en roj in domov prinesel tudi enega, sedaj imam pa kar dva. Spravil sem vsakega posebej z drevesa, dal vsakega zase v svoj panj in pri pregledu čez teden dni dobil v obeh matici, ki sta že zalegali. Obe matici sta bili enoletni in sprašeni. Zato sta se roja na pasišču mirno združila. Prenočili sta skupaj v roju

na drevesu, kjer sem ju drugi dan ogrebel in prinesel domov. Pri zopetnem rojenju pa sta se ločili in potegnili vsaka svoje čebele s seboj.

Panja, ki sta mi rojila, sem po rojenju natančno pregledal, da bi preprečil nadaljnje roje, vendar nisem našel nobenega drugega matičnika več. Pač pa sem ugotovil kmalu svežo zalego in odkril tudi mlado matico. Uganko sem rešil šele pri jesenskem čiščenju panjev, ko sem dobil v obeh panjih na steni košček satja in na njem odprti matičnik. Te sem nehote prezrl in panja sta rojila.

Takih primerov še nisem imel, kljub temu, da že precej časa čebelarim. Zato mislim, da je prav, če jih opišem, da tako zvedo o njih še drugi čebelarji. Če bi se tudi njim kaj takega pripetilo, si bodo stvar lažje pojasnili, kot sem si jo spočetka mogel jaz.

S KEHRLEJEM PO JUGOSLAVIJI

EDI SENEGACNIK

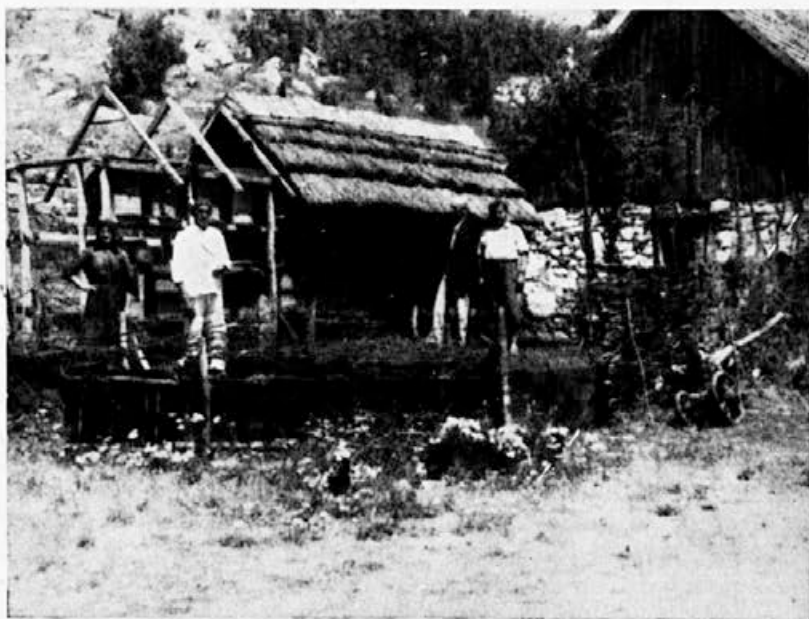
Prihodnji dan je bila nedelja. Limuzina je drsela v lepem poletnem jutru proti Zagrebu, k našemu prvemu cilju na dolgi poti. Oba gosta, ki sta se bila ponoči odpočila, sta izredno dobre volje občudovala prijetne dolenjske gričke, ki so nas pozdravljali z leve in desne. Prašna in kotanjasta cesta je Kehrleja malce vznemirjala, a ko sem mu pokazal na drugi strani moderno asfaltirano cesto, ki so jo pravkar gradili, je takoj razumel, da se stare ne splača več popravljati. Na preoranih njivah je tu in tam že poganjala ajda. V bližini Trebnjega sem pojasnil, da so tu naša najboljša ajdova pasišča, ki so jih izkoriščali naši predniki. Razvilo se je živahno razpravljanje o ajdi in njenem medenju. Kehrle je povedal, da imajo zadnja leta prav slabe izkušnje z njo tudi v Ameriki, kjer jo po nekaterih državah prav tako sejejo kot pri nas. Že smo švignili mimo Novega mesta in gosta sta z veseljem opazovala vinograde na Trški gori. Seveda sem jima moral povedati, da je ta pokrajina domovina cvička, ki ga nekateri naši ljudje zelo cenijo. Da bi ga tudi poskusili, smo se ustavili v prvi gostilni. Praznično oblečeni ljudje so nas povsod pozdravljali. Marija Kehrle se ni mogla načuditi prijaznosti naših ljudi. »Da, to je zares lepa in kulturna dežela,« je vzkliknila. »Zdi se mi, kot bi bila kje v Švici.« V Šentjerneju je sredi trga pokazal Kehrle na desno stran in dejal: »Vidite, tu pelje pot v Pleterje, kjer sva bila z upraviteljem Kobalom pred štirimi leti.« Spet sem opazil, da ima mož sijajen spomin. Peljali smo se mimo Kostanjevice in Brežic; gostoma sem povedal, da so tu dobra pasišča, zlasti ajdova. Radi bi bili zavili v Brežice, da bi si ogledali muzej, a nismo utegnili. Pojasnil sem jima, da so to zgodovinski kraji, kjer so se borili naši predniki tlačani za svojo staro pravdo. Tu pod Gorjanci ob Krki je tekla nemško-italijanska meja med zadnjo vojno. Onstran Krke na Krškem polju so izselili Nemci prav vse naše ljudi in nam dobesedno opustošili te kraje. Mnogo mladih ljudi je odšlo v partizane, ki so jih bili Gorjanci polni. Krka pa jih ni prav nič

ovirala, da ne bi stalno vznemirjali Nemcev na Krškem polju. Še nekaj kilometrov in že smo bili na hrvaški strani in prav kmalu tudi v Zagrebu.

Predstavniki hrvatskih čebelarjev, s katerimi nas že od nekdaj veže iskreno prijateljstvo, so nas gostoljubno sprejeli. Med ostalimi so bili univ. prof. dr. Tomašec, urednik Katalinić, Filip Simić in znani čebelar Vukelić. Dr. Tomašec nam je razkazal svoje laboratorije na Veterinarski fakulteti. Vsi so moderno opremljeni z najnovejšimi instrumenti in mikroskopi. Videli smo tudi nekaj majhnih satov, na katerih so bile čebele, ki jih je bil okužil s kugo, nato pa na njih opazoval uspehe zdravljenja z antibiotiki. O svojih opazovanjih in uspehih je poročal na svetovnem čebelarskem kongresu na Dunaju. Za različne poizkuse ima laboratorij tudi svoje čebele. Tu smo v čebelnjaku opazili več čebeljih družin v panjih vseh mogočih sistemov. Tako se mladi veterinarji lahko seznanijo z različnimi vrstami panjev. Pred čebelnjakom pa je bil nekak alpinum, ki je bil zasajen z vsemi mogočimi medovitimi rastlinami. Vse, kar smo videli, je napravilo na nas globok vtis. Kehrle, ki je videl po svetu že mnogo različnih laboratorijev in inštitutov, skoro ni mogel verjeti, da ima Zagreb take stvari. Dejal je, da zagrebški inštitut ni daleč za švicarskim. Tudi njihov svetovno znani inštitut v Rothamstedu ni mnogo bolj opremljen. Seveda gre zasluga za vse to profesorju dr. Tomšču, ki ga poznamo ne samo kot odličnega znanstvenika, temveč tudi kot velikega prijatelja čebelarjev.

Potem smo odšli v mesto in si ogledali različne zanimivosti. Mesto je bilo obema gostoma zelo všeč. Nato smo se odpeljali k Vukelićevim čebelam, ki so bile v okolici Zagreba na kostanjevi paši. Čebelar Vukelić je pravkar pripravljal svoje družine za prevoz na drugo pasišče. Iz panjev je prijetno dišalo po kostanjevem medu in čebelar nam je z vidnim zadovoljstvom pripovedoval, da je kostanj dobro medil. Ker je imel tov. Vukelić še obilo dela, mi pa smo vedeli, da je vsak čebelar ob takih prilikah nervozen in v skrbeh, ga nismo več motili. Odrzeli smo v mesto, saj se je bližal že večer. Na večerji v modernem hotelu smo izmenjali zdravice in napili na zdravje našim gostom na medsebojno sodelovanje, potem pa kramljali dolgo v noč o čebelicah. Drugo jutro smo si ogledali še upravne in poslovne prostore Pčelarske centrale. Kehrleja je najbolj zanimala dragocena zbirka medu iz raznih krajev Hrvatske. Tu namreč zbirajo različne vrste medu, v majhnih steklenih lončkih že več let. V skladišču smo videli tudi nov model panja za prevažanje, v katerem bo mogoče — tako sta zatrjevala tovariša Simić in Katalinić — prevažati celo v največji vročini popolnoma varno. Panj je navaden dadantovec, ki mu dodamo zgoraj in spodaj poseben prazen nastavek, po potrebi tudi dva. Vse je zatemnjeno, tako da svetloba ne moti čebel. Poskusov z njimi še niso delali. Upajmo, da bomo letos kaj slišali o tem. Sam sem še vedno neveren Tomaž in zelo radoveden, kako bodo vozili močne družine sredi največje julijske vročine v Liko ali na bosiljak kam v Banat. Odšli smo tudi v satnišnico, kjer so pravkar izdelovali satnice. Čeprav smo povsod opazili izreden red in čistočo, našemu gostu vendarle ni bilo všeč, da izdelujemo satnice še vedno tako primitivno. Čudil se je, kako je mogoče, da si dežela z razmeroma razvitim čebelarstvom in tako odličnimi pašami še ni mogla nabaviti modernih avtomatičnih strojev za izdelavo satnic. Pojasnil sem mu, da smo na to že mislili, vsaj

pri nas v Ljubljani, a sedaj res ne vem, kje je vse zaostalo. Mnenja sem, da bi ob tolikšnem izvozu medu iz Jugoslavije lahko kupili nekaj takih strojev. Vsaj v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu bi morali imeti po enega. Preden smo se poslovili od dobrih ljudi v Zagrebu, smo dobili še kopico koristnih nasvetov in pisмено priporočilo za nadaljnjo pot. Vse nam je prišlo prav, saj smo potovali odslej po krajih, ki jih niti jaz nisem dobro poznal. Sicer smo bili opremljeni z različnimi zemljevidi in tudi pota so bila dobro zaznamovana, a smo ga včasih le polomili in krenili s prave poti. Kadar smo se potem znašli na kaki kotanjasti cesti drugega ali tretjega reda, me

Med Gospićem in Plitvicami smo visoko v planinah obiskali znanega čebelarja Mileta. Na sliki od leve: žena čebelarja Mileta, čebelar Mile, Palian in Senegačnik

Kehrlle ni prijazno gledal. Vedel sem, da je navajen voziti le po gladkih in asfaltiranih cestah, čeprav je bil tudi že v Afriki in Aziji. Ob takih prilikah sem ga vselej spomnil na to in ga vljudno povprašal, če so bile v Mali Aziji in v Turčiji kaj boljše ceste. Odgovoril je navadno: »Da, prav take kot je tale.« Sicer naj povem, da so bile glavne ceste povsod lepo oskrbovane; zlasti v Bosni smo videli skrbne cestarje skoro na vsake 3 km. Večinoma ceste res niso bile dosti slabše kot pri nas. In tako se je dalo voziti kar po 40 ali 50 km na uro. Priznati moram, da še nisem videl šoferja, ki bi si znal po naših cestah s tako spretnostjo in eleganco utirati svojo pot. Seveda je šlo vse po sreči tudi zaradi odličnega avtomobila, ki na vsej čez 4.000 km dolgi poti od Londona do Ljubljane in potem skozi vso Jugoslavijo ni imel nobenega defekta. Le kolo se nam je trikrat izpraznilo, kar

pa ni bilo nič čudnega. Sicer pa gorje šoferju, ki bi doživel kak znaten defekt v stroju kje visoko v bosenskih planinah! V tem pogledu smo bili brez skrbi, saj se je Kehrlje popolnoma zanesel na svoj stroj, s katerim je bil prepotoval že toliko sveta.

S tako zavestjo smo zapustili Zagreb in brzeli po moderni asfaltirani cesti mimo Karlovca proti Plitvicam. Po poti smo srečavali ljudi, ki so se vračali s semnja. Ženske so bile oblečene v pisane narodne noše, ki so tako navdušile oba gosta, da smo se morali ustaviti in jih fotografirati. Kmalu smo bili na področju Korduna. Vsepovsod je bilo videti ruševine iz pretekle vojne. Cele vasi so bile požgane. Sicer se dvigajo tu in tam že lepa in moderna, načrtno zgrajena poslopja, a žalostna dediščina okupatorja bo še dolgo pričala o tem, koliko je naše ljudstvo trpelo. V vseh teh krajih, ki so sicer precej odročni, mora biti spomladi dobra čebelja paša. Videli smo prav lepe travnike, ki so bili že pokošeni. Tu in tam se je že pojavljala materina dušica, a zaradi suše se ni mogla razviti. Lepo je bilo pogledati nizke gričke in polja. Vsa so bila zasejana z neko vrsto rumene deteljice, ki jo imenujejo Hrvati zvezdan, smiljko ali smiljkito (*Lotus corniculatus*) in je včasih v brezpašni julijski dobi edini pašni vir za čebele. To rastlino smo srečavali na vsej poti po Liki in Bosni. Pripomniti je treba, da rumeno cvetoče metuljnice, kamor spada tudi ta, nikdar izdatno ne mede, toda spominjam se, da je bila paša na njej pravi blagoslov v Liki zlasti takrat, ko je zavladala suša in ni bilo drugod nobene bere. Zanimivo je, da so bile včasih čebelice po glavah vse rumene od njene obnožine, ki se je nikakor niso mogle otresti. Pobarvane so bile z njo kot matice, ki smo jih označili z rumeno barvo.

V največji opoldanski vročini smo prispeli v Slunj, trūdni in nerazpoloženi zaradi dolge in naporene poti. Bili smo namreč zašli in po slabi poti vozili kakih 40 km. V lepem in modernem hotelu smo kosili, se odpočili in potem nadaljevali pot proti Plitvicam. Morali smo hiteti, saj smo hoteli še ta dan proti večeru doseči liško prestolnico Gospić.

Po enourni vožnji smo prišli na Plitvice, kjer smo opazili kar cele kolone tujih avtomobilov in avtobusov, ki so stali v senci pod košatimi vejami mogočnih bukev in smrek. Tudi mi smo pustili tu svoje vozilo in si ogledali večji del slapov. Gosta sta strme občudovala to naravno krasoto, ki jo dotlej še nista videla nikjer na svetu. Seveda sta imela obilo opravka s svojima fotografskima aparatoma in napravila sta nič koliko posnetkov. Skočili smo tudi v vodo in se ohladili, da bi laže prestali še kakih 70 km poti do Gospića. Vročina je bila taka, da bi se nihče ne mogel voziti v njej in zato smo počakali do petih, ko smo odbrzeli proti Gospiću. Mene so predvsem pritegnili mogočni smrekovi in jelovi gozdovi. Koliko mora biti tu paše, kadar zamede! Čebel nisem opazil nikjer nobenih, gozdovi pa so se širili v nedogled. Ko smo se bližali Titovi Korenici, so se na bližnjih grebenih spet pojavili obširni kompleksi hoje. Kakšne koristi bi imeli naši čebelarji, če bi postavili tu opazovalne postaje s tehtnicami! Povedal sem vse to Kehrlju z obžalovanjem, saj gre pri nas zares toliko izdatnih paš po zlu. Travniška paša po obronkih teh hribov ne more biti slaba, prav tako ne po poljih okrog Titove Korenice. Seveda je vse to daleč od železnice in vsakdo se brani stroškov.

Kmalu smo prekoračili greben nad Ličkim Osikom in že smo se bližali Gospiću. Bil je prijazen poletni večer in prijetna sapica z Velebita nas je hladila, da smo postali na mah dobre volje. Po večerji v hotelu »Lika« smo obiskali znanega čebelarja Milana Paliana, ki nas je pričakoval in nad vse gostoljubno sprejel. Menda se ne bom prav nič zlagal, če povem, da bi pri nas v Sloveniji težko našli tako vzorno urejen čebelnjak z AŽ-panji, kot ga ima Palian. Stoji sredi čudovitega vrtička, na katerem so se ustavile oči naših gostov. Polna občudovanja sta strmela oba. Pa naj govori sedaj Marija Kehrle sama. »Komaj so se zaprla vrtna vrata,« piše o obisku pri

Znani hrvaški čebelar Milan Palian s hčerko pri svojem čebelnjaku

Palianovih, »se mi je zazdelo, da sem v kaki bolj na severu ležeči deželi. Njegov čebelnjak bi prav tako lepo stal kje v Švici. Čudovit vrt je za oči prava paša, kakršno človek le redkokje najde. Posebej moram poudariti, da je vse to napravil čebelar Palian sam s svojimi rokami. Prav tako odličen, kot je pri njem vse, je bil angleški zajtrk, ki sta ga pripravili njegova soproga in hčerka. Popoldne smo se odpravili kopat na modro Adrijo. Preko Velebita in po neštetihih serpentinah, dobro zavarovanih proti burji, smo prišli v Karlobag, ki je bil včasih znano пристanišče in letovišče. Danes vidiš tu v modrih valovih le še nekaj kopalcev. Za vse na svetu bi si ne upala tam v vodo. Po dolgem nagovarjanju pa sem se le opogumila, skočila vanjo in ni mi bilo žal.

Drugi dan smo imeli čast spoznati slavno cesto št. 1, ki pelje iz Gospića k čebelam profesorja Senegačnika. Pot je zahtevala precejšnjo spretnost

voznika, da je pripeljal nepoškodovano vozilo do cilja. Ob dežju bi se človek tu gotovo pogreznil v blato. No, mi smo vendarle našli »Hotel Seno« brez nesreče. Ta hotel pa ni bil prav nič drugega kot navaden senik, na katerem je spal naš profesor, ki ni hotel z nami v hotel samo zato, da bi bil bliže čebelicam. Obširne površine okrog Gospića so neobdelane in ob ugodnem vremenu je tu kar dobra paša na timijanu in jesenski resi.«

Kehrle se je začudil, kako daleč gredo Slovenci s čebelami in po kakšnih poteh. Ni mu bilo težko dopovedati, koliko težav je s takimi prevozi. Skoro mi ni mogel verjeti, da vozijo mnogi še po slabših poteh. Pogosto pa so vsi napori zaman, a na te človek še pozabi, nikakor pa ne na velike stroške, ki občutno izpraznijo čebelarjev žep. Pred odhodom proti Bosni smo obiskali še čebelarja Čolaka na Ljubovu, planini nad Ličkim Osikom. Mož je bil zares postaven, pravcat »junak iz Like«. Z veseljem nam je pokazal svoje panje. Kehrle je prav kmalu ugotovil, da so čebele tu temnejše in malo večje ko v dolini. Za matice se ni zanimal, kajti v Lički Osik vozijo čebelarji na žepek in na reso. Čeprav je Čolak na samoti in precej oddaljen od drugih čebelarjev, Kehrle ni hotel vzeti njegove matice, češ da bi bil kak trot iz doline vendarle lahko priletel k nevestici v hribe.

Po prijetnem večernem kramljanju na Palianovem vrtu in v njegovem čebelnjaku smo odšli spat, da bi drugo jutro sveži in spočiti odšli na pot in preko Gračaca, Malovana, Knina in Sinja dospeli v Livno v Bosni.

(Dalje prihodnjič)

Izročitev diplome častnemu članu radovljiškega čebelarskega društva sedaj že pokojnemu tovarišu Leopoldu Baeblerju

ČEBELARSKA NAVODILA

EFER

V kolikor ti, dragi čebelar, nista do sedaj dopuščala čas ali pa vreme, da bi temeljito pregledal družine, ne odlašaj s tem prevažnim čebelarskim opravilom, temveč se ga loti takoj, kakor hitro bo primerno toplo in sončno vreme.

Mogoče boš našel kako družino brez zalege, toda to še ne pomeni, da je brez matice. Vendar se o tem prepričaj takole: v gnezdo daj sat mlade zalege iz kakega drugega panja brez čebel. Čez teden dni preglej panj in, če boš našel matičnike, bodi brez skrbi, ker si bodo čebele spodredile novo matico. Če pa matičnikov ni, se pripravljajo na zaleganje trotovke, če že niso začele leči, kar boš spoznal po grbasti zalegi. Družina, v kateri zalegajo trotovke, zlepa noče sprejeti matice. Ker je družina tako in tako obsojena na propast, reši takoj, kar se da še rešiti. Odnese panj nekoliko proč od čebelnjaka, zloži vse sate na kozico, nakar jih drugega za drugim ometi, nazadnje pa stresi še vse preostale čebele iz panja kar na tla k onim čebelam, ki si jih ometel s satov. Satovje potem porazdeli med druge družine. Čebele se bodo sprosile v razne panje, ko bodo videle, da v svoj panj ne morejo, ker je zaprt. Zaprl si ga namreč že prej in postavil na star prostor v čebelnjaku.

Če imaš družino slabo in oslabeledo matico, jo odstrani, čez nekaj ur (4—5), ko se zave svoje osirotelosti, pa jo prestavi s sati vred v medišče kake druge družine. Deščice na matični rešetki odkrij, rešetko samo pa pregrni z listom časopisnega papirja. Osirotele čebele bodo začutile spodnjo družino, pregrizle papir in se preselile v plodišče. Ko se to zgodi in ni več čebel v medišču, vzemi vse sate iz medišča, matično rešetko zopet pokrij z deščicami in panj toplo odeni! Tako lahko pridružiš tudi druge, že prej osirotele družine.

Mogoče imaš več oslabeledih ali celo osirotelih družin. Take boš združil najlaže in najhitreje kar na kozici. Iz posameznih panjev zloži na kozico vse zaležene sate, ob strani doloži nekaj medenih, poškropi čebele na njih z medeno ali sladkorno vodo, nato pa drugega za drugim prenesi v dobro segret panj (Segrej ga z opeko ali spajalko!). Ko imaš tako vse sate s čebelami vred v panju, obesi med dva zaležena sata matičnico z matico, ki pa jo spusti med čebele šele naslednjega dne. Jasno je, da boš tako sestavljeni družini dodal najboljšo matico, druge pa boš še pred združitvijo odstranil. Pazi, če ni kaka družina oslabeleda zaradi kužne bolezni!

Ko se začne z zunaj naraščajočo toploto širiti tudi zalega v panju, glej, da ne postane družini v zoženem plodišču prostor pretesen. Odstrani ločilno desko in opazni papir izza nje ter dodaj družini manjkajoče število satov! Pri tem pa pazi, da pride gnezdo v sredino, sicer se zalega ne bo enakomerno na vse strani razvijala.

Slabičev v čebelnjaku ne trpi! Združi jih po dva, tri v močne družine! Manjkajoče boš kasneje nadomestil z roji. Ravnaj se po tem navodilu in ne bo ti žal, kajti le močna družina more popolnoma izkoristiti pašo. Da boš imel do prve glavne paše družine na višku moči, spodbujaj matico

k zaleganju z dražilnim pitanjem! S tem začni nekako 6 tednov pred pašo, nekako s prvim pomladanskim dnevom (21. marca). Družinam pokladaj vsak drugi ali tretji večer do 1 dl razredčenega medu. V šestih tednih se panj napolni s pašnimi čebelami, seveda, če je vreme ugodno za nabiranje obnožine. Če tega ni, potem lahko družina nazaduje, namesto, da bi napredovala. S pitanjem razdražene čebele skoro stalno izletavajo. Mnogo jih pogubi slabo vreme, preostale pa ne morejo dobro ogrevati vse zalege. V krajih z zgodnjo pašo na pomladanski resi odpade pitanje, ker spodbuja matico k zaleganju že paša sama.

Če ti ni do rojev, daj v vsak panj gradilni satnik! V njih bodo gradile čebele trotovino, ki jo spodreži vsakih 8—10 dni. To delaj tako dolgo, da mine rojilna in nastopi brezpašna doba. Polno zaposlene čebele, zlasti dojlje, ne bodo imele časa misliti na rojenje, družine si boš pa le ohranil pri moči, da bodo lahko dobro izkoristile vsako pašo, ki bi morda kasneje nastopila.

Povečanje prostora v plodišču dosežeš tudi s tem, da odpreš medišče in prestaviš vanj nekaj zaleženih satov. Nekateri čebelarji so popolnoma opustili prestavljanje. V medišču prazne sate samo nastavljajo, plodišče pa puste nedotaknjeno. Če že hočeš prestavljati, opravi to vsaj tri tedne pred glavno pašo, ko družine močno zasedajo vse ulice in celo podsedajo. Čas določajo vremenske in pašne razmere v tvojem kraju. Ko si odkril matično rešetko, nastavi v medišče rezervno satje, ob straneh po eno satnico, v sredino pa vsaj en meden sat, s katerega si posnel pokrovce. Ta privabi čebele v medišče, da varujejo satje pred večjo. Nekako čez 8—10 dni zloži vse sate iz plodišča na kozico, le sat z matico daj nazaj v sredo plodišča, a na vsako stran po en do dva sata pokrite zalege. Ostale sate prestavi v sredino medišča, hkrati pa preloži v plodišče obe satnici in prazne sate! Satnici prideta v plodišču poleg zaleženih satov, in sicer na vsako stran po ena. Močnim družinam daš lahko v izdelavo še več satnic, toda med dvema satnicama naj bo vedno po en izdelan sat. Če je kaka družina zaostala v razvoju, jo kljub temu lahko prestaviš, pusti ji pa v plodišču večje število zaleženih satov kot ostalim! Tudi jim ne dodaj satnic! Pomni pa, da spadajo v plodišče obnožinski sati in sati s pokrito zalego, a v medišče sati z medom in odkrito zalego. Čez teden dni poglej prestavljene družine, če matice v redu zalegajo in če niso mogoče potegnile čebele v medišču kakih matičnikov. Te podri takoj, da ti družine ne izroje. Žrelo v medišču naj ostane zaprto, pač pa večkrat odpri okence, da odlete troti, ki bi sicer poginili in zamašili s svojimi trupli reže v matični rešetki, kar ni prijetno ne za čebele ne za čebelarja.

Pa še nekaj besed našim kranjičarjem!

Ako si pri prvem ali glavnem pregledu ugotovil, da kak kranjič ni v redu, ga izvleci iz skladenice, ga obrni narobe, mu odtrgaj dno, ter z zrcalcem poglej v ulice, kakšna je medena zaloga in zalega v satju. Če bo treba kladiti, spodreži malo satja, da napraviš prostor za pitalnik. Izreži pa tudi plesnjivo in morebiti črvivo satje. Pri osiroteli družini izreži sat za satom, nabrizgaj čebele na njih s sladkorno vodo ter jih ometi v primeren zabojček! Zabojček primakni zadaj k drugemu kranjičku, ki si mu zamrežil žrelo, in sirote se bodo kmalu preselile iz njega v panj. Lahko

pa tudi pri kakem panju izrežeš z vehovnikom v strop luknjo, nanj pa povezneš osiroteli kranjič brez dna! Navadno se zgornje čebele kmalu preselijo v spodnji panj. Reže med panjem zamaši z ilovico in pusti oba do rojenja skupaj!

Pri pomladanskih opravilih boš gotovo doživel kaj zanimivega. Vzemi si, dragi čebelar, nekaj časa, popiši to čim bolj preprosto in pošlji uredniku! Prav tako se lahko obrneš nanj, če bi ti bilo kaj nejasnega. Odgovor boš našel kasneje v Čebelarju.

Vsako leto, nekako ob tem času, škrope ali zaprašujejo sadjarji sadno drevje z raznimi kemičnimi sredstvi, da ga obvarujejo škodljivcev. Večina teh kemičnih pripravkov je strupenih tudi za čebele. Znaki zastrupljenja so najbolj očitni prvi teden po škropljenju ali zapraševanju, škodljivi vpliv pa traja včasih celo do 6 tednov. Zastrupe se lahko tudi čebele v čebelnjaku, ki so oddaljeni celo uro hoda od kraja škropljenja sadnega drevja. Ti strupi so nam znani pod različnimi imeni. V skupino HCH ali 666 (heksaklorcikloheksan) spadata lindan in ambarin, med DDT-pripravke pa pantakan, gesarol, diditi, diliden itd. Vsi ti pripravki delujejo že s samim dotikom smrtonosno na živčni sistem žuželk. Arzenove pripravke uporabljajo vedno manj, zato so pa bolj razširjeni fosforni pripravki, ki prodro v staničje rastlin in pomore žuželke, ko sesajo zastrupljene rastlinske soke; sem spadajo fosferno, parathion in E 605.

Čebelam pa niso škodljiva sistemična in selektivna sredstva, ki delujejo po več tednov celo v novih rastlinskih poganjkih in listih. Sistemična sredstva so navadno tudi selektivna, t. j. uničujejo le škodljive zajedalce, medtem ko ne škodujejo koristnim žuželkam, kot n. pr. čebelam, najezdnikom itd. Pripravki so v prodaji (Kmetijski magazin, Agrotehnika) pod imeni pestoks, sistoks in metasistoks. Vseeno pa ne smemo škropiti z njimi rastlin, ko cveto, temveč samo neposredno pred cvetenjem.

Sekretariat za gospodarstvo LRS je izdal odredbo o zaščiti čebel, s katero preprečuje škropljenje in zapraševanje sadnega drevja ob njegovem cvetenju. Če bi pa kdo le uporabljal v tem času strupena sredstva, mora pravočasno obvestiti čebelarje. V takem primeru odpelji čebelje družine drugam, ako pa tega nisi storil, imej panje zaprte vsaj pet dni! Seveda morajo imeti zaprte družine dovolj vode in zraka. Dobro je, da navadiš čebele na napajalnik v neposredni bližini čebelnjaka, ker potem ne bodo tako močno izletavale po vodo na zastrupljeno drevje in druge rastline. Lahko tudi zvečer, ko za nekaj časa odpreš žrela in spustiš čebele na prsto, z vodo naškropiš panjske končnice.

Ako so se ti družine že zastrupile, bo deloval strup v obnožini še dokaj časa na mladice in zalego. Zato izmenjaj vse obnožinske, še bolj pa vse zastrupljene sate z novimi, v katerih je dobra hrana. Ker med ni nikoli zastrupljen, ga iztoči, potem pa odmakaj sate en dan v 2-odstotni raztopini sode. V tej se obnožina zmehča in odteče iz celic kot nekaka pena. Sate operi s čisto vodo in iztoči v točilu, nakar jih lahko zopet porabiš.

Sporazumi se z domačimi sadjarji, da bodo pri škropljenju sadnega drevja čim bolj obzirni. Škrope naj tedaj, ko čebele le malo ali sploh ne izletavajo. Njih obzirnost jim bodo čebele bogato poplačale s tem, da jim bodo drevje opraišile in tako pripomogle k večjemu pridelku.

IZ ZAPISKOV ČEBELARSKEGA PRITEPENCA

(Nadaljevanje)

PAŠETOV JANEZ

Po planu smo dvignili sidra in odjadrali. Toda že v Zidanem mostu nam je sapa pošla. Ljubljanski železničarji so pozabili vlakovodji dati spremne listine in preden smo Sumnjača v zabitem vagonu priklicalj iz medvedjega spanja, da bi nasršenjenim prometnikom pokazal naše tovrne liste, so nas ti že odščipnili od vlaka, ki smo mu utegnili samo še pomahati v grenko slovo. Če takole obstaneš nenadoma z vagonom čebel na nekem zabitem slemem »glajzu«, imaš katastrofalen občutek. Morda je za spoznanje zoprnejši samo še tisti, ko te pri kopanju v morju morski »floki« začopati za bedro. Zato ni čudno, če smo vdrli v prometno kancelijo kot Turki v Carigrad in je bilo prerekanja in ljubkih besed, da bi se hudič razjokal. Šele po žici se je zadeva razjasnila in so ljubljanski sporočili, da spremne listine že dirkajo za nami in naj nas obesijo naslednjemu »potniku«. Imeli smo zares krompir in po dobri uri je že spet pelo: tiketa — taketa, tiketa — taketa... po »glajzih« proti Zagrebu. Kako sladka pesem, če poje neprekinjeno, a kako grenka, če se trga kot star film! — In nama z Generalom se je spet! Vzmet na enem od štirih koles je čisto namerno začela polzeti z ležajev, da bi jo zagodla ubogemu bučelarju. Toda zagrebški možje z dolgimi kladivi so spoznali njeno zlobno nakano in so zaradi nje odklopili kar cel vagon z menoj in muhami vred in niti pred Generalom niso imeli respekta. Zavlekli so nas daleč ven iz mesta Matije Gubca na neki zagamani štacijon med invalidne vagonne. Prišli so črni, zašmirani možje, si vagon strokovno ogledali in izjavili, da bo treba ukrotiti kar tri od štirih vzmeti, kar pa se ne napravi tako hitro, kot bi čez plot čiknil. Potem so odšli in jih dve uri ni bilo več na spregled. Nervozen sem se presedal s panja na panj, buljil v jasno nebo z vedno močnejše pripekajočo sončno ploščo in si grizel nohte. General mi je od časa do časa dal injekcijo, češ: najbrže so pozabili na naju! Vsaka taka injekcija me je vrgla iz vagona, da sem tekel nad črne može. »Odma čemo!« so me odpravili, a je bilo že blizu enajste, ko je beseda meso postala. Bajе so iz Zagreba kar naprej drezali po telefonu, naj hitro popravijo vagon z muhami. To je tudi preprečilo, da nisva z Generalom dobila domovinske pravice v tistem salamenskem vagonemkem špitalu. Opoldne je bilo vse nared in ob enih smo že spet drdrali po neskončni ravnini za Tončkom, Fogelnom in Sumnjačem, ki so imeli pet debelih ur naskoka. Kajpak ni treba posebej omenjati, da je bila v Zagrebu naša sveta dolžnost vnetemu »telefonistu« krepko pomazati, nekaj maže pa se je oprijelo tudi zašmiranih mož v »vagon-špitalu«.

Proti večeru sva z Generalom »ubežnike« dohitela v daljni Srbiji in potem smo se složno zapodili proti akaciji. Zjutraj smo bili na cilju, postavili svoje »hleve« in dali nestrpnim muham zlato svobodo. — Zvečer sva s Tončkom poželela Generalu obilo pašo in prijetno letovanje v »vili prepiha« (domačini ji pravijo ovčja staja) ter odpuhala spet proti beli Ljubljani...

Tudi to leto akacija ni vrgla zvrhanih sodov, ki so mi v jesenskih fantazijah rojili po glavi. Bilo je prej klavarno ko veselo in muhe so se vse preveč vrtele okoli »hlevov«. GPS je dnevno zasedal in analiziral kislila poročila s pašnih poljan, dokler ni prispel alarm za hitri umik. Mimogrede smo posukali pičlo biro in prepeljali živad na novo fronto. Za med skupljeni juriji so kopneli kot mesečna plača in deficit je začel kazati svoje rumene zobe. Cesar ni pobral vražji »ajzenpon«, je pogoltnil trikrat vražji kamjon za osem kilometrov »idilične« vegaste poti čez hribe in doline... Vse upe smo položili v lepo cvetočo novo fronto, se po temeljitem vzgojno-političnem nagovoru poslovlili od čebelic in spet odpotali domov.

Toda to leto je v zraku visela smola! Lepo cvetje ni in ni hotelo zamediti in tako je izostalo drugo točenje, nato tretje in rahle meglice so oznanile jesen... Medtem nam je nagajiva hoja v Krimu parala živce. Kdor je zgodaj zapeljal svoj zaklad v njeno zavetje, je dobro odrezal. Mi pa smo cincali in oklevali prav tako, kot je cincala hoja, bi, ali ne bi? Prevoz je drag ko žafran! Prepelješ — hoja pa ti pokaže figo. Potem se lahko samo še obrišeš pod nosom. Hude so bile te Tantalove muke in ko je slednjič hojo izpral močan naliv, je napetost popustila. Zastonj smo lazili po krimskih gozdovih, zastonj po hrvaških, zastonj izbirali položaje in stojišča za naše muhe, se desetkrat za »permejduš« odločili, da prepeljemo in se desetkrat skesali — hoje naše muhe niso povohale. Zadnji vroči avgustovski dnevi so nas izvabili na drugo —

Sumnjač

a obenem zadnje točenje, ki ni prav nič preseglo klavnega prvega. Toda to točenje mi bo kljub temu ostalo v večnem, blagem spominu. Tončku bom še nekaj let po smrti hvaležen za ta doživljanj.

Malo prej, preden smo šli k muham, je prišel k meni in mi kratko in jedrnato razložil: »Tako in tako, pritepenec! Doslej si točil z mojim točilom, poslej ne boš več. Nihče ne more jamčiti, da imaš čebele absolutno zdrave. Moje so, a ne želim, da jim s posojanjem točila nakopljem kakega vruga na vrat. Na ta način jih najprej okužiš. Tudi Fogel je rekel, da ga ne posodi nikomur več. Toliko, da boš vedel.«

Besede so padale ko macola na bet in stemnilo se mi je pred očmi. In to povsem opravičeno, ker jaz dotlej svojega točila sploh nisem imel... Treba ga je bilo kajpak kupiti, plačati zanj ekstra-prevoz in ga spraviti po vegastih poteh osem kilometrov daleč od postaje. Kurja polt mi je napela srajco

in kar na lepem sem se začel potiti. Tonček je opazil mojo zadrego in tolažilno pribil: »Veš, dragi moj, pri čebelah pa se tovarištvo in prijateljstvo neha! Tu ni nobenih kompromisov. Zdravje čebel je prva in poglavitna stvar za vsakega čebelarja.«

»Bbbom žžže nnnnekako!« sem s težavo izjecljal, kajti doslej sem bil mnenja, da se s čebelami tovarištvo šele začne, ne pa neha. No, uštel se nisem prvič v svojem življenju.

Drugi dan sem na vrat na nos kupil staro točilo, ker za novo nisem imel soldov, in se pošteno opekel. Kot zelenec sem preslabo poznal te inštrumente. Bilo je na zastarel pogon in za široke sate. Stisnil sem še za novo gonilo in točilo »moderniziral«. Potem je za silo šlo. Prevoz po železnici mi je možno do kraja polizal, toda tragedija se je začela šele na končni postaji. Tu ni bilo moči dobiti voznika. Iz previdnosti sem vzel s seboj bicikel in vrv. Za pešačenje pa je bila pot le predolga, zato sem se odločil, da si točilo oprtam na pleča in se popeljem proti cilju. Ustrežljivi skladiščnik mi je jako večše navezal tovor na hrbet nekako pod pazduhama in okoli vratu; tega danes ne bi znal ponoviti, četudi bi mi kdo milijon ponujal. »Tako nose tovore naše žene, pa če i vam tako biti najboljše,« je menil dobri mož in mi pomagal zajezditi bicikel. Spočetka je šlo v širokih kristijanijah po cesti, ki je bila tamkaj še široka in tlakovana. Potem so se točilo in rame drug drugemu privadile, zato pa so vse znojnice na stežaj odprle svoje zatvornice, da mi je zalivalo usta in oči in se je znoj cedil v čevlje... Ljudje so se ustavljali in zijali za čudnim tovarnikom, zato sem bil kar vesel, ko sem po dveh kilometrih dobre ceste zavil na razdrapano pot. Tu se je začel pravi vratolomni cirkus, ali boljše rečeno žonglerstvo. Vse je pelo, poskakovalo, škripalo in cvililo. Sonce je žgalo ko noro, znoj me je pekel v oči, da sem mežikal ko žaba v solati, vrv se mi je zažrla v goltanec, da so mi oči izstopile iz jamic. Toda stisnil sem zobe in gural, gural. V prvi vasi sem se ustavil na »čezmi«, ne da bi razjahal, razrahljal vrv okoli vratu in v dolgih požirkih izpraznil vedro vode, ki mi ga je ponudila usmiljena Samaritanka pri vodnjaku. Potem pa še pol ure in pripeljal sem vruga na cilj — bolj mrtev ko živ. Toda ponosen sem sam nase, saj je bila to doslej največja delovna zmaga v mojem življenju...

Z Generalom sva imela muhe skupaj, vendar je pomagal najprej Tončku in Fogelnu. Po opravljenem delu je vesela družčina razposajeno priukala na kmečkem vozu, da mi pomaga. Toda midva s sinom sva imela borni izkupiček že davno pod streho in sem se jim samo še zahvalil za dobro voljo. Ostale so še Generalove muhe in te so odcedili — s Fogelnovim točilom, ki ga je bilo treba pripeljati štiri kilometre daleč, moje pa je bilo prazno vsakomur na voljo, kdor bi se ga hotel poslužiti. In Tonček je vendar dejal, da tudi Fogel ne bo nikomur več posodil točila, prav nikomur, pa če bi ga zaželel sam cesar...

Tako sem spoznal, da so le moje muhe osumili menda vseh boleznih od kuge do griže in bil sem na smrt potr. Ko pa sem videl, kako moje čebelice živahno in brezskrbno poletavajo in da niso nabrale prav nič manj ko druge, se mi je srce razlezlo v širok smehljaj in sem vzdihnil: »Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo z ubogim Pritepencem!!!«

(Dalje prihodnjič)

POROČILO ZA JANUAR IN FEBRUAR

Januar: Predvsem v zahodni Sloveniji je bilo prve dni v novem letu toplo vreme z dežjem. V ostalih krajih pa je bilo oblačno in megleno vreme. V višjih legah je bilo tudi nekaj snežnih padavin. V drugi polovici prve dekade je prevladovalo lepo, sončno, a ne preveč toplo vreme. V drugi dekadi je nastopila močna ohladitev. Najnižjo temperaturo -24°C je zaznamovala opazovalnica Sv. Lovrenc na Dravskem polju dne 19. januarja. Snežne padavine so zabeležili zlasti v sredini druge dekade. Tudi za tretjo dekado so bile značilne padavine v obliki snega, v manjši meri v obliki dežja. Dnevi so bili v začetku dekade oblačni, megleni in razmeroma hladni, proti koncu sončni.

Prezimovanje čebeljih družin je bilo v mescu januarju normalno. Poraba zimske zaloge prav tako. O znakih boleznih opazovalci ne poročajo. Izletni dnevi v januarju so bili 7., 28. in 29. opazovalec s Pristave pri Ljutomeru pa poroča, da ni bilo od 24. oktobra dalje še nobenega izletnega dneva.

Februar: Lepo, vendar precej hladno vreme, ki se je začelo zadnje dni mesca januarja, se je zavleklo v prve dni mesca februarja. V naslednjih dneh prve dekade se je temperatura nekoliko dvignila. Dnevi so bili sončni, prevladovali so južni vetrovi. Sneg, ki se je obdržal še iz prejšnjega mesca, je v tem času skopnel. V zadnjih dneh prve dekade pa so zopet zabeležili dež, v višjih legah podnevi s snežnimi padavinami. Druga dekada je bila razmeroma topla, vendar pretežno deževna. Dež je rosil ali pa padal v plohah; vmes je včasih posijalo sonce. V Presenjakovcih in Lovrencu na Dravskem polju so 16. in 17. februarja doživeli neurje s točo. V višjih legah (Ribnica na Pohorju, Dražgoše, Breg—Tržič) je med dežjem tudi snežilo. Vso drugo dekado so pihali pretežno južni vetrovi. Proti koncu druge dekade je nastopila ohladitev, zaradi česar je v začetku tretje dekade skoraj povsod razen na Primorskem snežilo. Sneg se v nižjih legah ni obdržal. Do konca mesca so zabeležili še nekaj krajevskih padavin v obliki dežja in snega.

Čebelje družine so mesec februar kar dobro preživele in se temeljito otrebile. Lepo vreme v prvi dekadi so izkoristile za bero prve obnožine. Dobile so jo najbrž na telohu, zvončkih in trobenticah. Opazovalec iz Lendave poroča, da so čebele v prvi dekadi prinašale obnožino bele barva, ki je bila verjetno moka s strehe bližnjega mlina. Že v prvi, zlasti pa v drugi dekadi so čebele, kolikor jim je vreme dopuščalo, nabirale obnožino tudi na leski in jelši. Donos obnožine, ki je bil ponekod velik, je vzpodbudil matice, da so začele zalegati. Zato številni opazovalci (Novo mesto, Bilje—Renče, Selnica ob Dravi, Pristava—Ljutomer, Cezanjevci, Lovrenc na Pohorju) poročajo o zalegi na dveh ali treh satih. Opazovalci, ki so že pregledali družine, so poslali zaradi kontrole opazovalnega panja vzorce mrtvic v preiskavo Veterinarskemu znanstvenemu zavodu.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplina	Dnevi			Sončni sij v urah	
	I.	II.	III.			izletni	deževni	s snegom		
	mesečni tretjini dkg									
Breg—Tržič	jan.	—	—	—50	—50	+1,2	5	4	31	130
	febr.	—30	—20	—50	—80	+6,2	9	11	6	107
Dražgoše—Škofja Loka	—	—60	—30	—30	—120	—1,8	1	4	31	109
	—	—40	—10	—40	—90	+1,6	4	13	23	75
Zerovnica—Postojna	—	—40	—	—25	—65	—	3	2	26	105
	—	—50	—85	—30	—165	—	7	9	10	71
Krka—Stična	—	—30	—20	—25	—75	—	7	2	31	84
	—	—30	—30	—25	—85	—	18	7	11	62
Novo mesto	—	—20	—30	—30	—80	—0,7	3	1	31	106
	—	—20	—50	—50	—120	+4,0	17	9	12	85
Sv. Lovrenc na Pohorju	—	—30	—30	—30	—90	—1,5	2	—	31	84
	—	—40	—35	—25	—100	+5,9	7	4	7	82
Sv. Lovrenc na Drav. p.	—	—40	—30	—40	—110	—3,7	3	—	31	98
	—	—80	—40	—25	—145	+2,6	14	6	6	129
Dobova—Krško	—	—30	—25	—20	—75	—0,5	2	1	31	—
	—	—60	—50	—50	—160	+5,6	17	6	1	—
Rogatec	—	—30	—	—50	—80	—4,0	3	3	31	80
	—	—40	—30	—60	—130	+5,0	20	9	1	100
Ribnica na Pohorju	—	—20	—20	—20	—60	—	3	2	31	124
	—	—40	—50	—50	—140	—	10	7	26	113
Cezanjevci—Ljutomer	—	—30	—30	—30	—110	—3,8	2	—	31	69
	—	—50	—110	—60	—220	+4,9	9	11	1	51
Pristava—Ljutomer	—	—25	—50	—35	—110	—	—	—	31	75
	—	—70	—130	—60	—260	—	10	11	9	109
Bučkovci—Ljutomer	—	—45	—25	—50	—120	—4,1	3	—	31	73
	—	—40	—40	—40	—120	+3,7	16	5	14	101
Prosenjakovci—M. Sobota	—	—30	—50	—50	—130	—2,2	6	1	31	100
	—	—70	—40	—50	—160	+5,4	15	9	8	88
Lendava	—	—10	—50	—30	—70	—	3	1	31	77
	—	—30	—50	—40	—120	—	11	12	7	84
Selnica ob Dravi	—	—30	—30	—40	—100	—4,9	1	—	31	113
	—	—20	—40	—50	—110	+2,1	14	3	4	132
Dragatuš—Črnomelj	—	—15	—30	—30	—75	—	—	—	—	—
	—	—60	—40	—50	—150	—	8	6	—	—
Logatec	—	—30	—40	—30	—100	—7,7	—	—	31	—
	—	—40	—40	—20	—100	+2,2	25	2	17	32
Bilje—Renče	—	—45	—30	—30	—105	+3,7	15	1	—	136
	—	—10	—30	—35	—75	+6,6	11	6	—	84
Pušča—Bistra	—	—20	—30	—20	—70	—2,9	—	2	31	69
	—	—30	—40	—70	—140	+5,4	19	8	6	86
Ljubljana	—	—	—	—	—	—2,9	—	6	31	60
	—	—	—	—	—	+4,5	—	11	2	75
Povprečki	—	—	—	—	—89,7	—2,4	3,9	2,3	30,7	94,0
	—	—	—	—	—133,5	+4,4	13,1	7,8	9,0	87,7

LEOPOLD BAEBLER

Gorenjski čebelarji, zlasti pa člani čebelarškega društva Radovljica, ne bodo nikdar pozabili svojega zaslužnega tajnika in častnega člana Leopolda Baeblerja, nadučitelja v pokoj. Neizprosna smrt ga je iztrgala iz čebelarskih vrst in dne 10.

oktobra 1956 smo ga spremili na radovljiško pokopališče k večnemu počitku.

Uspešno je čebelaril nad petdeset let in se po upokojitvi, zlasti po osvoboditvi ves posvetil čebelarjenju in čebelarski organizaciji. Svojih izkušenj ni zapiral vase, ampak je o njih na tečajih, sestankih, občinih zborih in odborovih sejah rad govoril čebelarjem, ki so se zbirali okrog njega. Tudi za vzrejo matic je bil navdušen. Skrbel je za čebelja pasišča in organiziral skupne prevoze. Njegova zasluga je bila tudi, da je čebelarsko društvo pričelo preskrbovati člane s čebelarskimi potrebščinami. Njegovo najvažnejše delo pa je, da je organiziral skupno kuho voščin in izdelavo satnic. Vrsto tečajev, ki jih je društvo priredilo na svojem področju, je pokojni poživil s praktičnimi navodili in zabavnimi dvotipi. Zadnjega tečaja se je udeležil 15. junija 1956 na Lancovem.

Za njegovo neumorno delo ga je občini zbor čebelarškega društva v Radovljici ob 10-letnici osvoboditve soglasno imenoval za častnega člana in mu 9. avgusta 1955 izročil priložnostno plaketo ob 50-letnici njegovega čebelarjenja.

Ob odprtem grobu se je od nenadomestljivega tovariša v imenu čebelarškega društva poslovil predsednik

Zaslužni čebelar, počivaj v miru!

Čebelarsko društvo Radovljica

JOSIP MOČAN

Dne 27. januarja 1957 smo položili na celjskem pokopališču k večnemu počitku tov. Josipa Močana. Bil je dolga leta član celjske čebelarske podružnice in marljiv sodelavec v odboru. Pokojnik je bil velik ljubitelj čebelic. Leta 1954 mu je

takratna velika povodenj odnesla in uničila čebelnjak s precejšnim številom panjev. Toda ta nesreča mu ni vzela veselja do čebelarjenja. Začel je znova in si ustvaril z velikim trudom in žrtvami kar znatno čebelarstvo. Ko ga je okoli leta 1948 pregnala stanovanjska stiska kot upokojenca iz Celja v Konjice, je vzel s seboj tudi del svojih čebel in jih pasel še nekaj let, dokler mu kot 80-letniku niso pošle moči. Preselil se je z ženo nazaj v Celje. Lani mu je žena umrla, sedaj pa je šel tudi sam za njo.

Nam starejšim čebelarjem je bil vedno ljub in drag tovariš. Zato ga bomo ohranili v trajnem spominu.

Jože Gaberšek

CIRIL LEKŠAN

je bil dolgo vrsto let župnik v Metliki. Umrli je 25. okt. 1956. Zadnje številke »Čebelarja«, žal, ni dobil več v roke. Vnet belokranjski čebelar je z njim legel v grob. — Pokojnik se je ukvarjal s čebelarstvom 15 let. Zato je tako dobro poznal življenje in

delo čebel. Prijetno ga je bilo poslušati, ko je o tem govoril. Svoje znanje je spopolnjeval z branjem knjig in »Slovenskega čebelarja«, čigar dolgoletni naročnik je bil. Tudi sam je rad kaj zanj napisal. Pri čebelarjenju ga ni ovirala bolezen, ne slabe letine. Rad jim je žrtvoval čas in denar. Ko so mu nekoč svetovali, naj opusti čebelarstvo, je dejal: »Če mi vzamete čebelice, mi vzamete polovico življenja.« Ko so letos spomladi nekateri čebelarji tožili, da jim je umrlo več čebeljih družin se je mogel pohvaliti, da njemu ni propadel niti en panj; tako dobro jih je preskrbel za zimo.

Ciril Lekšan je za vedno zatisnil svoje oči. Tudi njegove čebelice so zaspale. Ko bo pa prišla zelena pomlad, bodo zopet veselo izletavale, a njega k njim ne bo nikoli več...

Franc Dolžan

Cebelarska družina Dravograd naznanja žalostno vest, da nas je 24. avgusta 1956 za vedno zapustil naš najboljši član, dolgoletni predsednik ter sedanji odbornik tovariš Blaž ROŽIČ iz Crneč pri Dravogradu.

Pokojni Blaž je bil rojen 31. januarja 1895 v Vogerčeh na Koroškem, bil vedno pristna slovenska korenina, po poklicu progovni mojster, a sedaj že upokojen.

Že v zgodnji mladosti je postavil lepo hišico za svojo družino, pred hišo v vrtu pa čebelnjak, v katerem je pasel svoje čebele. Bil je v čebelarstvu dobro podkovan, svoje strokovno znanje pa je z veseljem prenašal na mlajši rod. Bil je vedno nasmejan; za vsakogar je imel prijazno besedo. Vsi so ga spoštovali, kar je pokazala tudi velika udeležba občinstva na njegovem pogrebu.

Blaža ni več med nami! Zapustil nas je za vedno, kakor tudi svojo ženo in tri prav lepo vzgojene sinove. Spavaj mirno, dragi Blaž, v prelepi slovenski zemlji, ki si jo tako priskrbeno ljubil. Vsi ki smo te poznali, te bomo ohranili v najlepšem in trajnem spominu.

Jakob Nadlučnik

MATIJA PIRNAT

Tudi pri nas se čebelarstvo vrste redčijo. Za vedno nas je zapustil tovariš Pirnat, vnet čebelar iz Krtine pri Domžalah. Rodil se je 24. februarja 1872 v ugledni kmečki hiši pri »Kebru« v Krtini. Po končani osnovni šoli se je izučil v kovaškem poklicu. Kovač »Matiček« je bil znan določ naokrog po Moravskem. Že v domači hiši se je seznanil s čebelami, saj so jih pri Kebru od nekdanj gojili. Za kovačijo si je postavil ličen ulnjak, ki je bil kmalu poln kranjčev. Kasneje je čebelaril tudi v panjih s premičnim satjem; vendar kranjčev ni nikdar popolnoma opustil. Pokojni Matija je kumoval čebelarski podružnici v Krtini ob njeni ustanovitvi in bil na ustanovnem občnem zboru izvoljen za odbornika. To mesto je obdržal do druge svetovne vojne.

Cebelarska družina se mu je ob smrti oddolžila z lepim vencem.

Naj mu bo lahka domača zemlja!

Dne 15. maja t.l. nas je za vedno zapustil najboljši čebelar v naši okolici Franc Suligoj. Pred vojno je bil dolga leta tajnik Cebelarske družine v Sentilju. Letos pa je ustanovil čebelarsko družino v Mislinjah in prevzel mesto

predsednika v nadzornem odboru.

Pokojni France se je rodil 28. februarja 1892 v Sentilju pri Mislinji kot sin čevljarja. Ostal je doma in postal tudi čevljarji mojster. Čebelariti je začel takoj po vojni. Ves čas je bil naročnik Slovenskega čebelarja. Iz njega si je nabral mnogo znanja in z njim rad postregel tudi drugim čebelarjem. Zato se je čebelarstvo v njegovi bližnji okolici lepo razvijalo. Zahrbtina bolezen ga je odtrgala od njegovega dela.

Dobrega čebelarja bomo ohranili v trajnem spominu!

Cebelarska družina Mislinje

SMOLETOV ATA

Prvega dne v septembru smo spremili k zadnjemu počitku na izansko navje Smoletovega ata. Stevilni pogrebi pričajo, da so bili med vaščani zelo spoštovani. Prerano je prišla smrt, saj še niso dopolnili šestdesetega leta. V tej svoji kratki življenjski dobi so okusili marsikaj, toda več slabega kot dobrega. Ata so bili skrben mož, oče poštene slovenske družine; vzgojili so svoje otroke v naprednem duhu. Pomagali so vsakomur, kdor jih je prosil za pomoč. Odlikovala jih je velika pridnost, saj so se zgedovali po svojih čebelah. Zapustili so jih svojemu sinu Jožetu, da jih neguje z isto skrbnostjo, kot so jih oni. Lep spomenik so si postavili, toda ne iz kamna, temveč iz lesa. Ta spomenik je čebelnjak, ki so ga naredili le nekaj tednov pred smrtjo. Prostoren je, saj je v njem družin za polovico atovih let.

Ižansko polje je izkazalo Smoletovemu atu na njegovem pogrebu zadnjo čast, saj se je ajda ravno v tistih dneh bujno razcvetela. Se danes so mi v spominu nepregledne bele ploskve cvetja, ki so se kopale v zlatu sončnih žarkov, ko smo se poslavljali od ata.

Naj jim bo lahka zemlja!

-ko-

Ali narejeni roji sprejmejo pohabljen matice. Pretečeno leto sem imel priliko kupiti, po zelo nizki ceni 6 mladih, toda pohabljenih matic. Vsaki je manjkalo na eni izmed šestih nog eden ali več členov. Dve družini matic, ki sem jih jima dodal, nista sprejeli in sta si jih vzredili iz lastne zalege. Stiri sprejete invalidke pa so se kar zadovoljivo obnašale. Narejenca, ki sta si sama vzredila matici, do jeseni nista mogla dohiteti ostalih družin. Zelo sem radoveden, kako se bodo te matice izkazale letos. Do sedaj ni bilo opaziti, da bi zastajale za normalnimi, vprašanje pa je, koliko časa bo to trajalo.

Zanimalo me je, kako je vzrejevalec, ki mi je matice odstopil, prišel do tako visokega odstotka pohabljenk, a mi ni znal tega pojasniti. Mislim pa, da je tega kriva začetniška nerodnost.

Iz navedenega lahko sklepamo, da je mlada matica, čeravno ji manjka kak člen na nogi, za kako leto še kar uporabna. Seveda je njena cena vsaj za polovico nižja. Če je taka matica odličnega plemena, je torej ne bomo zavrgli, ampak bomo skušali od nje dobiti potomke, ki bodo njene dobre lastnosti prenesle na nadaljnja pokolenja.

Martelanc

Zakaj se čebele med krmljenjem prašijo. Ako pitamo čebele podnevi, se navadno počutava praše. Mnogi čebelarji in do nedavnega tudi jaz smo mislili, da se morajo spreleteti, ker s tem pospešijo presnavljanje sladkorja. Vendar sem se stalno spraševal, zakaj lahko pri nočnem krmljenju brez letanja klajo prav tako dobro predelajo. Da bi stvar proučil, sem med dnevnim krmljenjem izletavojoče čebele lovil pri žrelu in jih skušal z rahlim pritiskom na zadek prisiliti, da bi izločile sladkorno raztopino, ki bi jo imele v medni golši. Toda zaman so bili vsi moji poskusi. Nobena ni dala od sebe najmanjše kapljice. Čebele so prazne poletavale pred panji. Tudi pri nočnem pitanju so bile tiste čebele, ki so begale zadaj na okenski mreži, prazne. Dognal sem nadalje še to, da čebele, ki prenašajo klajo iz pitalnika v satje, nimajo s prašenjem nikakega opravka in

da prašenje preneha, kakor hitro zmanjka klaje.

Če hočemo pojasniti, kako in zakaj pride do tega prašenja, moramo poseči nekoliko v biologijo. Dr. Frisch je odkril, da se čebele medsebojno obveščajo o oddaljenosti in smeri pašnega vira s posebnimi plesi na satih. Če je vir v bližini čebelnjaka, krožijo, če pa je oddaljen od panja več kot sto metrov, osmičijo. S pitanjem nudimo čebelam pašo kar v panju. Paša pa ni naravna in zato v njihovi govorici ni besede ali bolje povedano, ni kretnje, s katero bi mogle tovarišicam dopovedati, kje jo je treba iskati. Vsekakor se zavedajo, da je nekje blizu in jo po vsej verjetnosti oznanjajo na satih s kroženjem. To pa pomeni za druge čebele: »Iščite v razdalji 50 km okrog čebelnjaka!« Pričenejo se vsipati iz panja, stikajo zunaj v označenem območju, a ker ničesar ne najdejo, se kaj kmalu prašeč se vračajo na brado. Najbrž se po tem brezuspešnem tavanju od krožečih oznanjevalk hrane ne puste več zavesti k ponovnemu izletu.

Ko sem tako preiskaval čebele med pitanjem, sem pa pri nekem panju vendarle ugotovil, da so izletavale tudi polne. Toda takoj mi je bilo jasno, da je šlo v tem primeru za prihuljeno ropanje. Pri pitanju podnevi se tako ropanje kaj rado pritakne, ker straža pri žrelu popusti.

Martelanc

Še o propadanju čebelarstva v Selški dolini. Kot trdi A. B. v 9.—10. številki Slovenskega čebelarja iz leta 1956, ni bilo lani v Selcih nobenih drugih panjev kakor dva kranjiča, ki naj bi jih kupili samo zato, da bi čebele oprášile vsaj nekaj sadnega drevja. Pisec je kaj slabo poučen o čebelarstvu v Selški dolini, najmanj pa v Selcih samih. O omenjenih dveh kranjičih ni tamkaj ne duha ne sluha, kaj šele, da bi čebele iz njih opráševale sadno drevje. Res pa je, da imajo v Selcih 25 žnideršičev. Če A. B. tega ne verjame, naj pride pogledat! Rade volje ga bomo sprejeli in mu pokazali čebele. Drži samo to, da ni čebel v čebelnjaku pokojnega predsednika

družine Šmida, toda upamo, da tudi ta ne bo dolgo zeval od dolgočasja.

Zadnje čebelarске letine so bile v Selški dolini res tako slabe, da je začelo čebelarstvo vidno hirati. Vzrokov za propadanje pa je več. Najhujši je pač pršica, ki nam je v prejšnjih letih pobrala nešteto čebeljih družin. Letos nam ni delala preglavic, ker smo v aprilu in maju plinili. Vsi znaki kažejo, da delo ni bilo zastoj. Hvaležni smo Okrajnemu ljudskemu odboru v Kranju, da nam je preskrbel zdravila in izplačal odškodnino za padle matice. Prav tako dolgujemo zahvalo Komisiji za zatiranje čebeljih bolezní in požrtvovalnim izvedencem, ki so nam pri zdravljenju pomagali. Kar se pa Kmetijske zadruge v Selcih tiče, je treba poudariti, da se zelo zanima za čebele in planira vsako leto toliko za čebelarstvo kot nobena druga v Selški družini.

Miha Štibelj

Srakoper je nadležen gost v okolici naših čebelnjakov. Grdo ga gleda čebelar, ko se spreletava z drevesa na drevo in oglašá z neprestanim »šček, šček«. Mnogo čebelic zgine v njegovo nenasitno žrelo, pa tudi izguba marsikateré matice gre na njegov rovaš. Ker uniči obilo raznega mrčesa, je koristen, toda v čebelarstvu vsekakor škodljiv. Ko je sit, nabada ujete žuželke na trnje. Bajе ga je mogoče pregnati iz kraja za nekaj let s strašilnimi streli. Poskusite in poročajte!

F. R.

Nenavadno vreme v februarju. V letošnjem februarju smo imeli nenavadno toplo vreme. Ko sem proti koncu meseca pregledal čebelje družine, sem našel tri do šest satov zalezanih. Toliko zalege včasih niti proti koncu aprila nismo imeli v panjih. Letošnji prerani razvoj družin kar nekam s strahom opazujem. Ne morem si predstavljati, da smo z zimo že opravili. In če dobimo spet sneg in mraz? Kaj bomo potem počeli z vso to zalego, za katero so čebele prezgodaj porabile dragocene in za pravo pomlad tako potrebne zaloge medu?

«Kakor v prejšnjih letih, tako je bila tudi letošnja zima nenormalna. V novembru, decembru in januarju smo imeli pogoste vdore hladnega zraka s snegom in mrazom, ki pa se nista dolgo držala. Zato so se lahko čebele v vsakem mesecu vsaj enkrat sprašile.

Čebele že ves mesec februar po malem nabirajo. V zadnji dekadi pa kar trumoma prinašajo obnožino, tako da se človeku čudno zdi, kje jo dobijo, ko pa ni še v naravi tako rekoč nobenega cvetja. Nekateri čebelarji se te zgodnje pomladi in tega kipečega življenja v panjih zelo veselijo. Zelim le, da bi ne bili kasneje razočarani.

Franjo Vrčko

Se enkrat »Jesenski helenij«. V 9—10. številki SC je tovariš prof. Slavko Raič lepo opisal to kasno medovito rastlino. Pisec članka naj mi ne šteje v zlo, ako se spodtikam ob njegovem nazivu »helenij«. Nekako čudno mi zveni to ime, preveč me spominja na razne kemične elemente, kot n. pr. magnezij, iterbij, rutenij itd.

Avstrijski in nemški čebelarški listi so polni hvale o tej rastlini, ki ji pravijo »Herbstsonnenbraut«, po naše nekako »jesenska sončna nevesta«. Ker so cvetlice prinesli k nam iz tujih krajev, je razumljivo, da nimamo pravega slovenskega imena zanjo. Mislim pa, da bi jo lahko imenovali »jesensko sončece« ali še bolj po domače »jesenski sonček«. Saj so njeni cvetovi po svoji rumeni do bakrenozlati barvi prav podobni kasnemu jesenskemu soncu.

Sicer pa naj se imenuje tako ali tako, vsekakor zasluži, da jo uvrstimo v krog naših odličnih medovitih rastlin. Sam sem opazoval v ljubljanskem botaničnem vrtu, koliko pozornosti so ji posvečale čebele od zgodnjega jutra do kasnega večera in kako težke koške obnožine so z nje odnašale v panj. Ravno zato naj jo zasadi vsak čebelar v svojem vrtu. Posebne nege ne zahteva. Ko se malo razraste, lahko odda njene poganjke sosedom in znancem, ki jo bodo kaj radi nasadili. Tako redčenje poganjkov je tudi potrebno, ker se sicer preveč razraste.

F. R.

Kako ugotovimo pristnost voska. Danes je kemija že tako razvita, da lahko ponaredi mnogo stvari. Ker je čebelji vosk drag, so se lotili tudi tega. Primešavajo mu druge snovi, predvsem parafin, in to tako spretno, da ga niti strokovnjak ne loči od pravega, tem manj preprost čebelar. Ker je cena takega voska največkrat nižja od cene pravega voska, ga marsikateri kupi. Da je nasedel, spozna šele potem, ko mu čebele nočejo dodelati satnic, ki jih je vlil iz

njega. Če pride v čebelnarji tak vosek med ostali, so oškodovani še drugi čebelarji, ki so oddali čist vosek v zame-njavo.

Preprost čebelar nima pripomočkov za preizkušnjo voska. Zato naj ga preizkusi s prsti. Pristen vosek je nekako smolnat in se med svaljkanjem prijema prstov, medtem ko se ponarejeni ne prime rok. Znano je tudi, da se topi vosek le v bencinu ali v petroleju. V špirtu se ne topi in tudi v terpentinu je težko topljiv. Vzemi košček voska, ga daj v primerno posodo in nalij nanj bencina! Ker je bencin hlapljiv, posodo dobro zapri! Pristen vosek se bo potopil, medtem ko bo ponarejeni plaval na vrhu. Na ta preprost način vsaj približno lahko ugotoviš, s kakšnim blagom imaš opravka.

Janez

Ne vznemirjaj panjev po nepotrebnem! Začetniki imajo slabo navado, da svojih panjev ne morejo pustiti pri miru. Vsak dan jih vznemirjajo in stikajo posebno po mediščih. Ne privoščijo čebelam miru, ki so ga tako potrebne.

Dobro premisli, ali imaš res kaj opravka v panju. Če ga imaš, pripravi vse, kar boš pri delu rabil. Delo opravi urno in spretno, kolikor najbolj moreš. Glej, da bo škoda čim manjša. Pomni, da pomeni vsak poseg v panj med pašo znatno izgubo medu. To so v Švici pre-pričljivo dokazali. Dva panja so vsak dan tehtali. Donosi so bili takile:

Panj	19. jul.	20. jul.	21. jul.	22. jul.	25. jul.
	kilogramov				
A	1,200	3,100	1,900	2,250	950
B	1,250	3,600	4,000	3,350	1,500

Panj A so 21. julija dalj časa pregledovali, zato je bil majhen donos.

A. B.

Katere satnice so boljše: vliete ali valjane? Zadnje čase se v zvezi s čebeljimi boleznimi večkrat razpravlja o satnicah. Nekateri priporočajo, da bi jih čebelarji sami izdelovali, s čimer bi jim bilo zagotovljeno, da niso okužene od noseme ali gnilobe. Mnenja pa sem, da trose nalezljivih bolezni uniči že dvakratna kuha voska. Zato smo glede tega lahko popolnoma brez skrbi. Še drug razlog govori zoper izdelavo satnic doma. Ali se izplača malemu čebelarju, ki ima možnost, da za mal denar zamenja vosek za

brezhibne satnice, da si nabavi stiskal-nico za satnice in se začne ukvarjati s tem delom, ko največkrat niti pojma nima, kako naj pri tem postopa. Saj še izkušenemu čebelarju lahko pri vlivanju satnice spodleti, tako da nima po celodnevem delu drugega kot nekaj pre-topljenega voska, a niti ene res brezhibno izdelane satnice. Kako je vesela žena, ko mora potem čistiti popackano kuhinjo in štedilnik, pa mi ni treba niti praviti. Tudi izgovor, da čebele te satnice rajši primejo, ne drži. In še eno napako imajo vliete satnice. Krlike so! Ako nisi posebno pazljiv, imaš kmalu vse polomljene. Sicer pa ima vsaka glava svojo pamet in vsak čebelar lahko dela, kakor mu najbolj ugaja. Za svojo osebo bom še vedno rajši zamenjaval vosek za satnice, kakor da bi se sam ukvarjal s tem ne preveč prijetnim delom.

Virmašan

W. F. Y. G. opisuje v razpravi »Eksperimentalne preiskave o razvoju čebele« (Experimentelle Untersuchungen über die Entwicklung der Honigbiene-Bulletin de la societe entomologique, Suisse. — Knjiga XXIX, zv. 4, z dne 10. decembra 1956) najprej lastne poizkuse, ki jih je napravil z žrkami, da bi ugotovil vzroke zaostalega razvoja posameznih organov pri sicer normalno razvijajoči se bubi. Povod za te preiskave mu je dal čebelar iz Linthala, ki mu je poslal sat s pokrito, nepravilno se razvijajočo zalego. V zaleženem satu je bilo 12 starejših, v splošnem že popolnoma razvitih bub, katerih glava in sprednji par nog sta bila bela, torej nerazvita. Ta pojav je ostal nepojasnjen vse dotlej, dokler ni Fygu s poizkusi v termostatu uspelo iz zdravih ličink dobiti bube z enakimi belimi glavami. Dokazal je, da je nezadostna preskrba s kisikom v področju glave in prsi v vzročni zvezi s temi »spački«. Hormon protorakalne žleze deluje namreč le v prisotnosti kisika. Fyg popisuje nadalje poizkuse, s katerimi je dokazal, da so motnje v razvoju pokrite zalege odvisne tudi od razvoja kokonskih niti (zapredka). Takšne zaostale bube so podobne lahko vrečasti zalegi, ki je kužna bolezen čebel in jo povzroča virus Morator aetatulae Holmes. Pri tej kužni bolezni, ki jo je odkril leta 1917 G. F. White, umre žrka takoj, ko so čebele zalego pokrile.

Dr. L. K.

VABILO

na VI. redni občni zbor

Zveze čebelarских društev za Slovenijo v Ljubljani,
ki bo dne 28. aprila 1957 ob 9. uri dopoldne
v dvorani Obrtniškega doma, Komenskega ulica št. 12/1

Dnevni red:

1. Otvoritev občnega zbora, volitev delovnega predsedstva, zapisnikarja in dveh overovateljev zapisnika, kandidacijske, volilne in verifikacijske komisije.
2. Poročilo upravnega odbora.
3. Poročilo nadzornega odbora.
4. Razprave o poročilih.
5. Potrditev letnega obračuna.
6. Predlog o razrešnici.
7. Potrditev proračuna.
8. Volitev upravnega in nadzornega odbora ter delegatov za občni zbor Saveza.
9. Sprejem delovnega načrta za prihodnje leto.
10. Predlogi in pritožbe članov.
11. Razno.

Če občni zbor ob določeni uri ne bo sklepčen, bo po členu 8. pravil Zveze čez pol ure na istem kraju in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki bo veljavno sklepal ob vsakem številu navzočih delegatov.

Morebitne predloge in pritožbe za občni zbor naj pošljejo društva upravnemu odboru Zveze vsaj 7 dni pred občnim zborom. Delegatom naj izdajo poverilnice. Na vsakih začetnih 50 članov imajo pravico do enega delegata. Opozarjamo pa društva, da do občnega zbora poravnajo članarino Zvezi (15 din za vsakega člana), ker drugače njihovi delegati ne bodo imeli glasovalne pravice.

Tajnik:

Ciril Kopitar, l. r.

Predsednik:

Stane Mihelič, l. r.

OB 70-LETNICI PETRA MOČNIKA

Se tako mladosten na pogled, a vendar že 70-letnik! Skoraj bi tega ne mogli verjeti, če ne bi praznoval te dni svoj 70. rojstni dan!

Kakor malokateremu prosvetnemu delavcu, tako tudi Močniku ni bila s cvetjem posuta življenjska pot. Kot sin malega kmeta je bil rojen v Strpni vasi blizu Podjune na Koroškem. Po končanem učiteljskem je nastopil svojo prvo učiteljsko mesto v St. Petru pri Velikovcu, kjer je opravljal poleg redne službe tudi posle občinskega tajnika. Kmalu po svojem prihodu je tam ustanovil pevski zbor »Lisna« in čebelarstvo društvo. Ves svoj prosti čas je posvečal izobrazbi ljudstva, s katerim je bil v neprestanem stiku ne samo po svojem poklicu, temveč tudi po svojem idealnem mišljenju.

S čebelarstvom se je začel zgodaj ukvarjati. Začetne čebelarske nauke je dobil v svoji rojstni hiši, pozneje pa se je v tem sam izpopolnjeval. Prvi njegovi panji so bili kranjiči, toda kaj kmalu je presedlal na žnideršičevce, ki so se tedaj v Sloveniji čedalje bolj uveljavljali.

Zaradi njegove nacionalne zavesti, narodnoobrambena dela na Koroškem, mu tedanja germanizatorsko usmerjena

avstrijska oblast ni bila naklonjena. V decembru leta 1914 je bil premeščen v Flattach v Möllthal na Zgornje Koroško blizu tirolske meje. Tu je ostal do konca prve svetovne vojne. Jasno je, da je tudi tu nadaljeval s svojim delom. Vendar njegova prizadevanja niso bila poplačana z dobroto. Nasprotno! Tamkajšnji župnik, pri katerem je pustil svoje čebelje družine, mu je sporočil v Pliberk, kamor se je preselil po preobratu, da naj ne hodi po čebele, ker mu jih prebivalstvo ne bo pustilo odpeljati. In tako je takrat prišel ob vse panje. A to ga ni strlo. Začel je znova.

Po izgubljenem koroškem plebiscitu 1919. se je naselil kot šol. nadzornik v Ravnah. Tudi tu je ustanovil čebelarstvo društvo in predaval tamkajšnjim čebelarjem. Leta 1928 se je preselil s svojo družino v Maribor. Kot šolski nadzornik je imel mnogo poklicnega posla, a kljub temu ni zanemarjal čebelarstva. Posvečal mu je mnogo skrbi vse do izbruha druge svetovne vojne.

Da mu okupator kot nacionalistu leta 1941 ni prizanesel, je samo po sebi umljivo. Nemci so ga izselili in oropali vsega imetja. Po osvoboditvi ga srečamo zopet v Mariboru. Kljub temu, da mu je med vojno umrl sin, ni izgubil volje in energije. Prijel je za delo tam, kjer je bilo obnavljanje najbolj potrebno. Bil je član mnogih političnih organizacij, kjer je predaval in spodbujal prebivalstvo k obnavljanju porušene domovine. Pri vsestranski zaposlenosti pa vendar ni pozabil na čebelarstvo. Okupator mu je sicer uničil vse čebelje družine s panji in orodjem vred, a začel je znova čebelariti s podarjenimi družinami. Ko je bilo leta 1945 zopet ustanovljeno čebelarstvo društvo za Maribor in okolico, je postal njegov prvi predsednik. Te posle opravlja vestno in vneto še danes. Kasneje je postal tudi član glavnega odbora Zveze čebelarških društev v Ljubljani in član Uredniškega odbora »Slovenskega čebelarja«. Udeleževal pa se je poleg tega še pri raznih gospodarskih in političnih organizacijah, tako pri sadjarskem društvu, upokojencih, Zvezi borcev itd.

Podatki ne bi bili popolni, če ne bi omenili njegovega literarnega delovanja. S spodbudnimi gospodarskimi članki je sodeloval v listih: »Mir«, »Korošec«, »Sadjar in vrtnar«, »Slovenski čebelar« in pri raznih pedagoških glasilih. Zajemajoč iz svojih bogatih izkušenj ter iz

pridobljenega znanja v čebelarstvu je prispeval tudi k izdaji zadnje čebelar-ske knjige »Sodobno čebelarstvo«. Vsi njegovi članki so zanimivi, poučni in kar je važno, vedno aktualni.

To naj bi bili bežni podatki iz nje-govega plodnega delovanja tako v pe-dagoškem pogledu, kakor tudi na gospo-darskem področju in čebelarstvu.

Mariborsko čebelarstvo želi svojemu neumornemu in vestnemu predsedniku obilo zdravja. Želi, da bi ga mogel voditi še dolgo vrsto let tako de-laven in iniciativen, kot je bil do sedaj.

SEJA ŠIRŠEGA ODBORA ŽCD

Na seji, ki je bila 14. oktobra 1956 v pisarni ŽCD v Ljubljani, je bilo prisot-nih 23 članov.

Po uvodnih formalnostih je predsednik Stane Mihelič pojasnil, zakaj smo tako pozno sklicali to sejo. Za naloge, ki jih je moral reševati ožji upravni odbor, smo rabili precej časa. Sporazum z GZZ, čebelarški kongres na Dunaju, Če-goji, razni dolžniki in druga zapuščina prejš-nje trgovske dejavnosti, vsega tega ni bilo mogoče kar čez noč rešiti. Naši od-nosi z GZZ še niso povsem urejeni, do Medeksa so bolj uradni kot zadovoljivi. Odnosi do društev so dobri, društva pa v marsičem niso izpolnila svojih nalog.

Podrobno poročilo o delu upravnega odbora je podal tajnik Ciril Kopitar. V poročilu je naštel naloge, ki si jih je postavil upravni odbor. Reševal jih je na sejah, ki jih je bilo od izvolitve, t. j. od 22. aprila 1956 do danes, sedem.

V poslovanju z društvi in posameznimi člani smo skušali biti ekspeditivni. Na vsak dopis smo po možnosti takoj odgo-vorili.

Pri važni nalogi, da bi ugotovili stanje čebelarstev v Sloveniji, nismo povsem uspeli. Razposlali smo pole za popis vsem društvom, toda veliko jih je, ki naših prošenj in navodil za ta popis niso upoštevala. Vemo, da ta naloga za društva in čebelarske družine ni prijetna, ne lahka, da pa je z dobro voljo izved-ljiva, dokazuje lepo število popisov mnogih čebelarskih družin delavnih društev.

Popise čebelarstev so poslala tale društva: Beltinci, Kranj, Križevci pri Ljutomeru, Krško, Lendava, Litija, Lju-

tomer, Murska Sobota, Radgona, Radov-ljica, Škofja Loka, Središče ob Dravi in Videm ob Ščavnici. Popisnih seznamov niso poslala društva: Celje, Crnomelj, Gorica, Idrija, Ilirska Bistrica, Kamnik, Kočevje, Ljubljana, Mežica, Moravče, Novo mesto, Postojna, Ptuj, Radeče pri Zidanem mostu, Sežana, Stična, Slovenj Gradec, Soštanj, Tolmin, Trbovlje, Treb-nje in Zagorje. (Medtem so dospeli po-pisi še društev: Ljubljana [delni], Kam-nik, Maribor in Soštanj). Vsa društva smo nadalje zaprosili za sezname pred-stavnikov čebelarskih družin, vendar tudi teh od mnogih nismo dobili. Podatki so potrebni upravi Slovenskega čebe-larja in tajništvu za poenostavljenje administracije.

Prizadevamo si, da bi izboljšali sistem uprave Slovenskega čebelarja. Toda še tako dober sistem ne more odpraviti re-klamacij, če ne bodo naročila natančna in redna. Uvedli smo neposredno naro-čanje po družinah. S tem bo prihranjeno nekaj dela društvenim upravam, čas do-spetja naročil pa skrajšan.

Pomemben dogodek v delu upravnega odbora je bil dan, ko smo prejeli iz ti-skarne prve izvede »Sodobnega čebelar-stva« in s tem izpolnili dolgoletno željo čebelarjev po novi čebelarški knjigi. Če bi si naši člani mogli predstaviti trud in napor, ki ga je zahtevala izdaja te knjige od urednika Vlada Rojca, bi mu gotovo rade volje oprostili krivdo za zapoznelo izhajanje Slovenskega čebelarja v pre-tteklem letu. Naj mu bodo pohvalne ocene knjige, ki jih prejema upravni odbor od številnih naročnikov, vsaj v majhno zadoščenje za prestani napor, ki ga je vložil v to knjigo, — in spodbuda za nadaljnje delo.

Izdaja knjige je zahtevala od naše organizacije velik znesek, ki pa bo ob popolni razprodaji knjige vrnjen z na-ročnino. Ker je pred nami tisk drugega dela knjige, moramo storiti vse, da bo vsa naklada prvega dela čimprej v rokah čebelarjev, kajti le tako bomo do-bili sredstva za zalozbo drugega dela knjige.

Naše denarno in premoženjsko stanje smo domala uredili. Izterjali smo precej dolžnikov, med temi tudi dolgove, za ka-tere smo mislili, da so že zgubljeni. Naj-bolj nam pijejo kri dolgovi bivših čeb-gistov, med katerimi je največji dolžnik posebno trdovraten.

Osebnosti z društvi so nujno po-trebni. Sklenili smo, da bomo porabili

vsako priliko za to, da jih poglobimo. Tajnik ali kak član upravnega odbora bo obiskaval društva ter s člani upravnih odborov premostril organizacijska in strokovna vprašanja, naši strokovnjaki pa bodo priredili za društvene člane več poučnih predavanj.

Najtežavnejša naloga našega programa je bila koordinacija dela z odborom za čebelarstvo pri Glavni zadrudni zvezi. Naša prizadevanja v tej smeri so dolgo časa ostala brezuspešna, dasi je tudi tam nekaj članov pokazalo dobro voljo. Kakor je znano, smo skušali premostiti te težave že pri izvolitvi odbora naše Zveze na zadnjem občnem zboru. Član odbora za čebelarstvo pri GZZ in podpredsednik ZCD, tovariš Benedičič nam je meseca maja izročil pismeni predlog za enotno čebelarstvo organizacijo. Iz tega predloga se je izkristaliziral dogovor z odborom za čebelarstvo pri GZZ glede skupnega glasila in sklep, da se šele nato pristopi k proučevanju, kakšna bi naj bila čebelarstvo organizacija, o kateri mora končno odločiti občni zbor, ki ga bomo imeli 28. aprila t.l.

V razpravi o poročilu je prvi povzel besedo urednik Vlado Rojec. Dejal je: »Dolgoletni naš dolg, ki izvira iz prvih početkov po vojni, je sedaj poravnani. Članstvo je dobilo prvi del knjige Sodobno čebelarstvo. Nato je v zgoščenih besedah opisal prizadevanja za izdajo čebelarstvo knjige in podrobno delo za knjigo, ki smo jo sedaj dobili. Ta je takšna, kakršno smo si želeli. Z njo smo popravili ugled, ki smo ga izgubili v drugih republikah zaradi organizacijskih razmer.

V nadaljnji razpravi so govorili tovariši: Benko Alojz (Murska Sobota), predsednik Mihelič Stane, Bizjak Ivan (Krško), Slander Joško (Celje), Tiringner Janez (Ljubljana), Galob Rudolf (Mežica), prof. Raič Slavko (Ljubljana), dr. Leon Kocjan (Ljubljana), Benedičič Valentin (Ljubljana), Resman Franc (Radovljica), Verbič Anton (Ljubljana), Zapušek Alojz (Šoštanj) in Mikec Miha (Novo mesto). Iz njihovega opisa položaja na terenu je bilo razvidno, da marsikaj še ni jasno. Član iz Krškega je grajal postopek nekaterih kmetijskih zadrug pri organiziranju čebelarjev in pri odkupu medu. Izrazil je mnenje, da bodo zadruge čebelarstvo skupnost razbile. Naša društva so čebelarje združevala in tudi uspešno delala na vseh področjih za izboljšanje čebelarjenja. Nizke

odkupne cene medu, ki jih je v zgodnjem poletju nastavljal Medeks, so mnogi grajali. Prav tako so nastopili proti mešanici sladkorja za zimsko krmljenje čebel, za katero pa tokrat neposredno ni kriv Medeks. Član iz Mežice je grajal pozno dobavo sladkorja in zahteval pojasnilo, zakaj se je cena denaturiranemu sladkorju na jesen zvišala.

Razen enega so člani odbora odobrili dogovor, sklenjen med zastopniki upravnega odbora ZCD in odbora za čebelarstvo pri GZZ zaradi skupnega izdajanja Slov. čebelarja z dne 24. septembra 1956. (Dogovor je objavljen v 9.—10. številki Slov. čebelarja na strani 230). Tovariš Benedičič je naglasil, da je to velik dogodek v zgodovini čebelarstvo organizacije. S tem dogovorom smo dosegli, da bo Slovenski čebelar postal javna tribuna za vse čebelarje. Ker je vsa strokovna operativa v kmetijstvu prenesena na OZZ, je po njegovih besedah nujno, da zadrudni čebelarstvo odbori ustvarijo pogoje za sodelovanje s strokovnimi kadri.

Večina članov je soglašala z mnenjem, da čebelarstvo družine najboljše združujejo čebelarje in da lahko brez birokratizma vskladijo svoje delovanje v sedanjimi oblikami družbenega upravljanja.

Nekateri člani odbora so zahtevali, da mora pri bodočem razvoju zavzemati Zveza stališče, da organizacijska oblika ni sama sebi namen, ampak je zaradi čebelarjev. Čebelarstvo organizacija mora biti pravna oseba. Tudi lastništvu lista se Zveza ne sme odreči.

Širši odbor je nato potrdil nekatere sklepe ožjega odbora in sklenil, da prevzamejo nad društvi, ki nimajo svojih zastopnikov v širšem odboru Zveze, določeni člani tega odbora nekaj patronat.

Na koncu se je tovariš Benko priporočil, da naj bi že sedaj pripravili vse potrebno za nabavo semenske ajde. Čebelarstvo društvo v Murski Soboti se je obrnilo zaradi te preskrbe na razne forume, toda razen obljube, da bodo nekoga poslali zaradi tega v Rusijo, niso dobili ničesar drugega.

Odborniki so odšli s seje z zavestjo odgovornosti, ki je prišla do izraza v razpravah na seji, kajti niso še pozabljene posledice, ki so nastopile pred leti, ko je bila na zahtevo birokratov hlapčevsko likvidirana Čebelarstvo zadruga v dobi svojega najlepšega razvoja.

STANJE ČEBELARSTVA V KRANJSKEM OKRAJU

Objavljamo številčni pregled o stanju čebelarstva in čebelarških organizacij v kranjskem okraju po podatkih, ki so jih zbrala čebelarska društva.

S statistiko bomo nadaljevali v naslednjih številkah Slov. čebelarja, kolikor bomo prejeli podatke od vseh društev v posameznih okrajih. Doslej smo prejeli celoten popis le še za murskosoboški okraj, iz drugih okrajev pa imamo popisov samo od nekaj društev. Zato pozivamo vsa tista društva, ki preteklo leto niso končala popisov, da to store letos. Pri tem opozarjamo, da ima popis pomen le tedaj, če so podatki v vseh rubrikah obrazcev, ki so jih društva prejela, natančni. Tiskovine za popis lahko društva še naroče, ako bi lani poslani izvodi ne zadostovali.

Številčni podatki v tabeli, ki jo objavljamo, nam povedo marsikaj. Dokazujejo pa predvsem dve značilnosti:

1. Dasi imajo nekateri čebelarstvo za izrazito kmetijsko panogo, se vendar z njim ukvarja več ljudi iz drugih poklicev kot kmetov. Zakaj je tako, bi bilo potrebno obravnavati v posebnih razpravi.

2. Kljub temu, da je čebelarstvo odvisno od kmetijskih kultur in čebelarjem ne more biti vseeno, kako kmetijske organizacije gledajo na pomen čebelarstva, se velika večina čebelarjev oklepa samostojne čebelarske organizacije. Zakaj? — Zato, ker so prepričani, da more čebelarstvo kot specifično gospodarsko panogo najboljše pospeševati le samostojna strokovna organizacija. S tem seveda nihče ne odklanja sodelovanja z drugimi kmetijskimi panogami in organizacijami.

Zanimive so tudi druge številke te statistike kot n. pr. razmerje med tipi panjev, kako je razširjena služba za zatiranje čebeljih boleznih in koliko je prevaževalcev.

Za sedaj naj te kratke opombe k tabeli zadostujejo. Ko bomo objavili tabele tudi za ostale okraje, bo šele slika o čebelarstvu dovolj popolna.

O pomanjkanju letoletne čebelje paše v kranjskem okraju priča 35 % prevaževalcev. Da razmere za čebelarjenje v tem okraju niso preveč rožnate, pa dokazuje dejstvo, da pride na enega čebelarja povprečno le 8 panjev.

ČEBELARSKO POSVETOVANJE V KOPRU

7. decembra 1956 je bila v Kopru seja Odbora za čebelarstvo pri Glavni združni zvezi LRS, ki so se je udeležili tudi zastopniki Zadržnega trgovskega podjetja, Združenja državnih kmetijskih posestev in čebelarski odbor OZZ Koper.

Po pregledu sklepov zadnje odboreve seje se je razvila razprava o krmilnem sladkorju in o semenu črne ajde, ki jo bomo uvozili iz Poljske in Rusije. Cena ajdi pa je zelo visoka; feo meja bi stal kg semena 185 din. Prav tako bo nabava sortne črne ajde težja, vendar imamo denar za en vagon odobren. Bolje nekaj kot nič. Prav zaradi visokih cen tujega semena bomo znova priporočali republiški komisiji za dobavljanje semen naj uvede selekcijo ajde, saj je članom odbora tov. inž. Riharju in tov. Mlakarju znano po analizi ajde v Semenarni, da imajo čisto ajdo še v nekaterih krajih od Sežane proti Gorici, na področju Dolenskeje in v okolici Kranja. *

Razpravljali smo tudi o programu in predlogu proračuna za leto 1957. Sredstva so deloma namenjena za čebelarski film. Nastaja pa vprašanje, kdo bo zadnji del filma dokončal, ker je filmska sekcija pri »Kmečki knjigi« ukinjena.

Po kratki razpravi in nekaterih pojasnilih je odbor program in proračun sprejel. O njem bomo poročali ob drugi priliki. Ožji odbor je proučil tudi predlog čebelarskega zakona, ki se mu zdi zelo pomanjkljiv. Zato ga bo poslal v proučitev vsem OZZ, odborom za čebelarstvo, da ga proučijo in dopolnijo s svojimi predlogi.

Inž. Rihar je predaval o stanju in nalogah poročevalske službe in o medenju gozdnih iglavcev.

Podal je statistično in primerjalno gradivo, ki potrjuje gospodarski pomen te službe, njegovo praktično in raziskovalno stran. Razpravljal je o tem, zakaj morajo biti opazovalnice stalno na istem mestu in v bližini meteoroloških postaj. Nakazal je značilnosti vremena in gozdnega medenja v letu 1956 ter dal predlog za nagrade opazovalcem. Navzoči so bili pozorni, ko je referent poročal o obsežnem delu, ki ga je imel v preteklem letu Kmet. inštitut, in zlasti še, ko je govoril o stalni dolgoročni in kratkoročni prognozi službi za medenje iglavcev. Slišali so tudi orientacijsko prognozo za

Statistični prikaz čebelarstev in čebelarске organizacije v kranjskem okraju
(popis v letu 1956)

Zap. št.	ČEBELARSKO DRUŠTVO IN ČEBELARСКЕ DRUŽINE	Naseljenih panjev			Čebelarjev			Članov					Izvedenci za tebeje boleznj	Prevažalcev na tebeje paje
		A ž	kranjčev	drugih	kmečkih	mekmečkih	skupaj	čebelarških društev	kmetijskih zadrug	obeh organi- zacij (dvojno članstvo)	neorganizirani	zdravnj		
I. Kranj														
1	Besnica	117	13	—	21	4	25	7	5	2	11	2	7	
2	Cerklje	340	32	2	33	8	41	4	15	12	10	1	—	
3	Goriče	172	3	—	17	11	28	14	5	7	2	1	—	
4	Jezerko	50	11	11	6	7	15	9	—	4	—	1	—	
5	Kranj	447	50	16	30	26	56	13	5	4	34	3	31	
6	Naklo	204	23	9	11	21	32	12	6	6	8	2	6	
7	Preddvor	221	34	16	14	16	30	5	1	17	7	2	5	
8	Pređoslje	155	5	7	7	12	19	8	—	5	6	2	2	
9	Senčur	255	70	3	15	18	33	9	7	11	6	1	13	
10	Smlednik	352	2	43	19	15	34	14	5	9	6	2	14	
11	Tržič	608	17	6	19	56	75	43	8	8	16	—	34	
12	Velesovo	67	17	—	8	4	12	—	—	12	—	1	—	
15	Zalog pri Komendi	127	—	—	12	9	21	10	3	7	1	1	1	
	Skupaj	3115	277	113	212	207	419	148	60	104	107	19	113	
	V % (zaokroženo)	88%	8%	4%	51%	49%		35%	14%	25%	26%	5%	27%	
II. Radovljica														
1	Bled	216	17	9	8	30	38	3	8	24	3	1	18	
2	Blejska Dobrava	112	53	7	7	13	20	6	—	9	5	1	17	
3	Bohinjska Bela	69	15	1	3	14	17	4	3	6	4	—	10	
4	Bohinjska Bistrica	170	138	20	5	19	24	8	—	10	6	2	17	
5	Dovje-Mojstrana	84	47	4	4	11	15	9	—	6	—	2	15	
6	Gorje	155	21	12	9	18	27	17	—	10	—	—	3	
7	Boh. Srednja vas	161	31	4	5	9	14	—	—	14	—	—	9	
8	Breznica-Žirovnica	230	23	21	10	24	34	7	3	14	10	1	13	
9	Jesenice	186	16	5	5	34	39	26	—	2	11	1	38	
10	Kranjska gora	86	93	35	5	12	17	4	—	12	1	1	17	
11	Podnart-Kropa	263	29	6	12	21	33	9	4	16	4	3	7	
12	Radovljica	557	82	56	35	68	103	27	22	41	13	8	28	
	Skupaj	2289	565	180	108	273	381	120	40	146	57	20	192	
	V % (zaokroženo)	75%	19%	6%	28%	72%		32%	11%	41%	16%	5%	50%	
III. Škofja Loka														
1	Gorenja v. nad Š. L.	143	24	—	6	6	12	—	2	10	—	1	2	
2	Selca nad Škofjo L.	265	9	3	20	13	33	—	9	22	2	3	12	
3	Sora	180	33	—	12	18	30	12	—	14	4	3	2	
4	Sv. Lenart	87	—	—	15	—	15	11	—	4	—	—	—	
5	Škofja Loka	498	64	46	28	35	63	25	6	17	15	3	13	
6	Trebiše nad Š. L.	86	—	11	7	10	17	3	5	7	2	—	1	
7	Železniki	334	2	—	8	15	23	17	—	—	6	—	8	
8	Žiri	115	19	4	8	8	16	13	—	—	1	—	10	
	Skupaj	1706	171	64	104	105	209	83	22	70	34	10	48	
	V % (zaokroženo)	88%	9%	3%	50%	50%		40%	11%	33%	16%	5%	23%	
	Vsega v okr. Kranj	7110	1013	357	424	585	1009	351	122	338	198	49	353	
	V % (zaokroženo)	84%	12%	4%	42%	58%		35%	12%	33%	20%	5%	35%	

medenje v letu 1957. Izrazili so željo, naj bi bil referat zaradi zanimivosti v celoti objavljen.

Tov. dr. Juriševič, tajnik čebelarkega odbora pri OZZ Koper je poročal o uspehih in problemih koperskih in ostalih primorskih čebelarjev. Predvsem bodo morali dobiti na OZZ referenta — strokovnjaka, ki se bo ukvarjal izključno s čebelarstvom. V preteklem letu so predvsem utrjevali organizacijo po kmetijskih združenjih in v glavnem uredili odnose s čebelarskimi organizacijami. Čebelarji so bili deležni tudi materialne pomoči. Uspehi so povečali zanimanje za čebelarstvo, saj se je število panjev v koprskem okraju dvignilo za okoli 300. Zadovoljivejši razvoj čebelarstva onemogoča pomanjkljiva trgovina s čebelarskimi potrebščinami, saj je ljubljanski »Medeks« tako daleč. Sporazumno z združnim trgovskim podjetjem »Medeks« smo določili, da bodo odkupovale čebelje proizvode in prodajale čebelarske potrebščine nekatere večje kmetijske zadruge, kot n. pr. Koper, Sežana, Il. Bistrica, Postojna ter po potrebi še druge.

Vso pohvalo zaslužijo sadjarji koperskega okraja, ker so pazili, da v letu 1956 niso imeli čebelarji med škropljenjem sadnega drevja nobenih izgub pri čebelah.

Potrebno je, da se dosednji način denaturiranja krmilnega sladkorja odpravi. Med italijansko okupacijo je bil sladkor denaturiran s česnom. Tudi vprašanje prevoznih stroškov moramo čimprej urediti.

Tov. Štoka iz Sežane je povedal, da se čebelarstvo v tem okraju ne razvija zaradi tega, ker je tu samo spomladanska paša. Zato bodo morali primorski čebelarji še bolj prevažati čebele v druga pašna področja kot doslej. Brkinsko sadjarsko področje je s čebelami skoraj nezasedeno. Kmetijske zadruge bi morale nuditi čebelarjem pomoč v obliki raznih tečajev, panjev itd.

Za pogozdovanje Krasa bi bilo dobro uporabiti tudi medovito drevje, kot na pr. soforo, lipo itd. V ta namen bi bilo treba stopiti v stik z gozdarji oziroma se povezati z upravo za pogozdovanje Krasa.

Sprejeti sklepi: Treba si je še nadalje prizadevati, da se uvozi predvideni vagon semenske ajde. Čebelarski odbori okrajnih združnih zvez so dolžni čim tesneje sodelovati s poljedelskimi odbori in komisijami za semensko službo. Ajdovo

seme je treba dobiti tudi iz takih krajev, ki imajo več ali manj čisto sorto. Približno ajdovo seme naj se pri prodaji regresira.

Kmetijski inštitut naj prouči možnosti uporabe glukoze pri krmljenju čebel in rentabilnost takega krmljenja. Čebelarski odbor GZZ bo še nadalje delal na tem, da doseže dodeljevanje čistega sladkorja za krmljenje čebel po tovarniški ceni.

Proračune za zatiranje čebeljih boleznij naj izdelajo vsi čebelarski odbori OZZ skupaj z veterinarsko in kmetijsko inšpekcijo OLO ter komisijami za zatiranje čebeljih boleznij. OZZ, v katerih komisije za zatiranje čebeljih boleznij še ne obstajajo, naj se organizirajo. OLO, veterinarske inšpekcije naj predvidijo tudi sredstva za zdravljenje čebeljih boleznij.

Osnetek čebelarskega zakona bomo poslali v proučitev in dopolnitev Kmet. inštitutu Slovenije, Agronomski fakulteti, Društvu kmetijskih inženirjev in tehnikov, Zvezi čebelarskih društev, Zbornici za kmetijstvo in gozdarstvo LRS ter vsem čebelarskim odborom okrajnih združnih zvez. Do 1. januarja t.l. bomo izpopolnjeni osnetek zakona poslali Savazu pčelara Jugoslavije.

PROSIMO

vse naročnike, da čimprej poravnajo zaostalo naročnino za leto 1956. Letošnjo 1.—2. številko smo poslali vsem dosedanjim naročnikom. Kdor bi nam te številke ne vrnil, ga bomo vpisali kot rednega naročnika za tekoče leto in zahtevali od njega plačilo. — Odpoved lista upoštevamo le tedaj, če nam naročnik vrne vse neplačane prejete številke. Vsako spremembo naslova sporočite takoj! Pripišite stari naslov! Na srednji del položnice označite, čemu nakazujete denar.

Uprava Slovenskega čebelarja

VEZAVA SLOVENSKEGA ČEBELARJA

Tudi letos bomo oddali v skupno vezavo lanski letnik Slovenskega čebelarja. Kdor ga želi imeti vezanega, naj nam pošlje vse številke v papirnatem omotu, na katerem naj bo napisan naslov lastnika. Ta naslov naj bo tudi na naslovnem listku kazala, ki je priloženo zadnji številki. Naročila za vezavo bomo sprejemali do konca aprila.

NADALJNJE OCENE KNJIGE O ČEBELAH

V zadnji številki lanskega letnika zagrebškega »Pčelarstva« je izpod peresa urednika, tov. Kataliniča izšla dve strani obsegajoča ocena, iz katere objavljamo nekaj značilnih odstavkov.

»Sodobno čebelarstvo«, teoretični del, je razdeljeno na deset poglavij. Vsako poglavje krasi zelo lepa in primerna ilustracija. Navadno se prične s kakim zanimivim zgodovinskim podatkom, anekdoto ali zgodbico.

Knjiga je bogato ilustrirana s fotografijami in risbami. Dasi jo je pisalo deset ljudi, predstavlja vendarle zaokroženo celoto, ki jo je doseglo uredništvo z mojstrskim vzklajevanjem. Dojem celote pojačava še to, da ni nikjer označeno, katero poglavje je napisal ta ali oni sodelavec. Deset avtorjev — deset poglavij, a čeprav ostane naša radovednost nepotešena, ker ne vemo, kaj je kdo napisal, smo po drugi strani nadvse zadovoljni. Pred nami je edinstveno napisana čebelarška knjiga, ki izvira od krepkega kolektiva desetorice strokovnjakov.

Do sedaj je izšla prva knjiga (teoretični del), drugi praktični del, ki bo imel enak obseg, pa je v pripravi. Pojav takega dela je vsekakor dogodek v čebelarški literaturi ne samo za Slovenijo, temveč za vso Jugoslavijo.

Cestitamo bratom Slovincem, našim čebelarjem pa najtopleje priporočamo, da si knjigo omislijo.

V 11. številki lanskega letnika beograjskega »Naprednega pčelarstva« je o naši knjigi napisal urednik Jevtič tole:

Čebelarška književnost je bogatejša za veliko in dobro delo, pri katerem so udeleženi znani slovenski pisci in čebelarji. Dejansko je to samo teoretični del knjige »Sodobno čebelarstvo«. Praktični del še pripravljajo.

V uvodu je podan pregled slovenske čebelarške književnosti od začetka v 18. stoletju (Glavar, Janša in drugi), ko so v Sloveniji pisali še v nemščini, pa vse tja do poslednjih dni v svobodni LR Sloveniji. Poleg slik piscev sta objavljeni tudi naslovni strani dveh knjig iz 18. in 19. stoletja: naslovna stran prve slovenske izdaje Janševe knjige »Popolni nauk o čebelarstvu« (leta 1792) in naslovna stran Dajnkovega »Čelarstva«, ki je še posebno zanimiva.

Poglavja I—VII obširno obravnavajo biologijo čebel. Mnogo pozornosti posveča knjiga genetiki čebele, več kot je to v navadi v ostalih čebelarških knjigah. Dobro je osvetljena vzajemnost med čebelami in rastlinami (VIII. pogl.). IX. poglavje opisuje čebelje paše v Sloveniji in izven njenih meja, a X. bolezní ter daje navodila za njih zatiranje.

Knjiga je tehnično odlično opremljena in ilustrirana z 268 dobrimi slikami. Vsem našim bralcem jo toplo priporočamo.

»Ljudska pravica« je 21. januarja t. l. obvestila svoje bralce o izidu naše knjige takole:

Lani na jesen je izšel pri Kmečki knjigi Riharjev priručnik »Praktično čebelarjenje«. Pomanjkanje čebelarških knjig je bilo pri nas čutili zlasti v največjem času. Posebno mlajši čebelarji niso često imeli kaj prijeti v roko, da bi se bolje seznanili z življenjem čebel in s pravilnim ravnanjem s čebeljimi družinami. Marsikateri se je zatekel k izkušenejšim čebelarjem po nasvet in pomoč; včasih je pri njih dobil tudi ta ali oni starejši priručnik, ki ga ni več mogoče kupiti v naših knjigarnah. Prav zato so slovenski čebelarji sprejeli kot prijetno dopolnitev Riharjevo knjižico. Zahtevnejši čebelarji pa tudi z njo niso bili zadovoljni, ker niso v njej našli razrešitve marsikaterega vprašanja, na katero so naleteli v praktičnem čebelarjenju in pri opazovanju življenja čebeljih družin.

Pri nas imamo lep krog izkušenih čebelarjev in čebelarških strokovnjakov. Prav ti so nam zdaj pripravili izredno dobro delo, ki bo izšlo v dveh knjigah, založila pa ga je Zveza čebelarških društev Slovenije. Prva knjiga, ki obsega teoretični del, je izšla že lani. V desetih obsežnih poglavjih obravnavajo različni avtorji čebelo najprej v luči sistematike in razvojne nauka, nato njen ustroj in življenje čebelje družine, nadalje dedovanje itd. Zelo zanimivo je poglavje o prilagojenosti rastlin in čebel ter poglavje o čebeljih pašanjih pri nas in izven slovenskih meja. Zaključno poglavje o čebeljih boleznih, škodljivcih in zastrupitvah prinaša prav tako nove znanstvene poglede na vprašanja, ki še posebno zanimajo slehernega čebelarja.

Knjiga odlikuje jasna in prijetna razlaga in čist jezik.

Čebelarji upravičeno težko pričakujejo drugo knjigo tega pomembnega dela. Celotno delo bo lepa pridobitev za slovenske čebelarje, ki bodo tako dobili res standardno knjigo slovenskega čebelarstva.

Zelo laskavo oceno je prinesel 1. februarja 1957 **Celjski tednik** pod naslovom »Dobili smo važno delo o čebelarstvu«, v kateri je rečeno med drugim naslednje:

Naše čebelarstvo je med zadnjo vojno utrpelo veliko škodo, ki je še nismo mogli v celoti premagati. V naparih, ki smo jih vlagali v našo industrijo, smo zastopavljali ostale gospodarske panoge in pri tem tudi kmetijstvo.

Ko se danes usmerjajo naši pogledi po doseženih uspehih na področju industrije spet h kmetijstvu in ko se vedno bolj uveljavljajo prizadevanja za drobno proizvodnjo, je čas, da se tudi čebelarstvu bolj posvetimo.

Veliko delo je že na tem področju opravila Zveza čebelarških društev Slovenije, znani so pa tudi napor naših zadrug, ki imajo svoje čebelarske odseke, toda premagati bo treba še marsikatero oviro, da bomo dosegli zaželene uspehe. Zato je toliko bolj razveseljivo, da se je ZCDS odločila za izdajo temeljitega dela, ki naj zamaši vrzel v naši strokovni čebelarski literaturi in vsestransko osvetli vprašanja, ki zadevajo sodobno in napredno čebelarstvo.

Prvi del tega dela je že pred nami kot zajetna, bogato ilustrirana knjiga, kjer na 431 straneh 10 avtorjev, uglednih strokovnjakov, obravnava predvsem teoretska vprašanja, drugi del, ki bo posvečen praktičnemu čebelarjenju, pa je v pripravi. S knjigo, ki naj ustreza naši družbeni stvarnosti in ki naj upošteva vsa sodobna znanstvena dognanja, želi ZCDS poživiti zanimanje za to doslej preveč zapostavljeno gospodarsko panogo. Prvi teoretski del, ki mora razveseliti vsakega bralca — ljubitelja prirode, obravnava čebelo v njenem prirodnem okolju in nam vsestransko osvetljuje biološka vprašanja, ki lahko zanimajo človeka. Celotno delo je napisano s toliko vnemo in ljubeznijo, da mora človeka pritegniti. Od poglavja do poglavja čutimo strokovno temeljitost, ki bo zadovoljila še tako zahtevnega čebelarja. V tem pogledu je knjiga razveseljiv dogodek v našem čebelarskem slovstvu. Kljub temeljitosti in znan-

stveni višini je napisana tako, da jo bo lahko razumel vsak bralec, če se ji bo posvetil vsaj z majhnim delom tiste vneme, ki so jo pokazali avtorji. Nekatera mesta so morda nekoliko težja, toda čas je že, da nehamo podcenjevati umske zmožnosti našega kmečkega človeka, ki se je naveličal abecednikov in si želi temeljite strokovne literature. Treba je le, da je delo pisano v lepem in razumljivem jeziku. No, tudi v tem pogledu je treba čestitati avtorjem in založnici te prepotrebne knjige. Zato ne sme manjkati v nobeni naši knjižnici.

Na koncu želimo še to, naj bi požrtvovalnost in vnema piscev 1. dela o čebelarstvu budila in dramila naše ljudi, da bi se spet poživilo čebelarstvo povsod tam, kjer je nekoč tako lepo cvetelo. Prepričani smo, da bo to tudi založnici, kakor piscem v največje zadoščenje. S temi željami težko pričakujemo napovedani drugi del o praktičnem čebelarstvu.

PRODAM

10 čebeljih družin s panji vred ali brez njih. Cena po dogovoru. **Maček Anton, Iška vas 40 pri Ljubljani.**

SEME DVOLETNE MEDENE DETELJE

nudi, dokler traja zaloga, **Čebelarska družina v Višnji gori.**

ZARADI STAROSTI

prodam 22 AŽ-panjev, naseljenih z močnimi čebeljami družinami, zlozljiv čebeljnjak in vse ostale potrebščine. Cena po dogovoru. **Ivan Medik, Ljubljana, Koblarjeva 13.**

ZARADI PRESELITVE

prodam čebeljnjak z 19 družinami, 48 panji in vsem orodjem. — **Dr. Franjo Zupan, Bistra, pošta Borovnica.**

ČEBELJNAK

lesen in prevlečen z ometom, 6 m dolg in 3 m širok, stoječ na betonskih podstavkih, prodam po ugodni ceni. Čebeljnjak se da razdreti in prenesti kamor koli. **Zora Sluga, Ljubljana, Rožna dolina c. V. št. 28.**